

Luke March

**EUROOPAN
RADIKAALI
VASEMMISTO**

 KSL

Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry
Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki
www.ksl.fi

Kirjoittaja: Luke March
Käännös: Maippi Tapanainen
Graafinen suunnittelu: Petteri Lehtinen
ISBN 978-952-6693-02-6
E-kirja: 978-952-6693-03-3
Paino: Picaset Oy, Helsinki, 2013

Sisällysluettelo

Johdanto 7

Radikaalin vasemmiston määrittely 10

Taulukko 1:

Vasemmistopuolueiden alatyypit 24

Taulukko 2:

Pääasialliset vasemmistopuolueet Euroopassa (2013) 26

Vasemmistopuolueiden kehityskulkuja 27

Vasemmistopuolueiden tukijat 33

Vaalimenestykset ja -tappiot 40

Taulukko 3:

Vasemmistopuolueiden suhteelliset ääniosuudet 42

Taulukko 4:

Ideologia ja puolueen suosio 59

Vasemmistopuolueet ja vapaa kansalaistoiminta 62

Vasemmistopuolueiden eurooppalaiset verkostot 65

Radikaalivasemmiston hukattu mahdollisuus? 71

Taulukko 5:

Vasemmistopuolueiden vaalimenestys, syyskuu 2008-maaliskuu 2013 74

Taulukko 6:

Vasemmistopuolueet hallituksessa vuoden 1990 jälkeen 79

Taulukko 7:

Vasemmistopuolueet oppositiossa sosialidemokraattien hallituskaudella vuodesta 1990 alkaen 83

Johtopäätökset 94

Johdanto

Teoksessa luodaan katsaus Euroopan merkittävimpien radikaalivasemmistopuolueiden tilanteeseen alkuvuonna 2013. Tähän puolueryppäeseen kuuluu yli 60 itsensä poliittiseen vasemmistoon sijoittavaa puoluetta, jotka määrittelevät itsensä muita vasemmistopuolueita – eli sosialidemokraattisia (Labour mukaan lukien) ja vihreitä puolueita – vasemmistolaisemmiksi. Joukko on monenkirjava. Lyhyiden ja luettavuuden vuoksi puolueita kutsutaan tässä esityksessä ”vasemmistopuolueiksi”, kuten suurin osa niistä kutsuu itseään.

Niitä voidaan myös kutsua ”radikaaleiksi” (sana juontaa juurensa latinan *radixista* ja Marx käytti sitä tässä mielessä), koska sillä viitataan puolueiden haluun muuttaa kapitalismia perin juurin. Mukana on vaatimuksia kansallisen politiikan ja kansainvälisen politiikan dynamiikan perustavanlaatuisista muutoksista.

Eurooppaa käsitellään laajasti eli mukana ovat myös EU:n ulkopuoliset maat. Ne ovat mukana ensinnäkin siksi, että jotkut suurimmista vasemmistopuolueista sijaitsevat niissä ja toiseksi, koska Euroopan radikaali vasemmisto tavoittelee EU:n rajat ylittävää politiikkaa. Kolmas syy on EU:n jäsenten ja EU:in kuulumattomien yhteyksien lisääntyminen.

Tarkasteltavana on neljä pääkohdetta:

- 1) vasemmistopuolueiden ideologinen rakenne.
- 2) syyt, jotka ovat johtaneet vasemmistopuolueiden toisistaan poikkeavaan kannatukseen ja menestykseen vaaleissa.
- 3) vasemmistopuolueiden linkit EU:n tasolla.
- 4) vasemmistopuolueiden menestys kriisin jälkeen.

Radikaali vasemmisto on *suhteellisen* vakiintunut toimija Euroopan poliittisella näyttämöllä. Osittaista toipumista 1980 ja -90 -lukujen vaihteen kriisistä on tapahtunut, ainakin vaalimenestys on parantunut ja ideologia vakautunut. Menestyneimmät puolueet ovat pikemminkin aidosti radikaaleja kuin ääripuolueita (toisin sanoen ne esittävät perusteellisia rakenteellisia muutoksia vallitsevaan poliittiseen ja taloudelliseen järjestelmään, mutta eivät merkittävästi vastusta liberaalia demokratiaa, eivätkä vaadi vallankumouksellisia keinoja). Ne menestyvät monissa ympäristöissä, eivätkä pelkästään siellä, missä taloudellinen ahdinko kasvaa. Yleisesti ottaen parhaiten menestyvät pragmaattiset ja suhteellisen ideologiattomat puolueet, joilla on karismaattinen johtaja.

Edellisten lisäksi selvitetään, miksi toipuminen pitkään kestäneestä kriisistä on jäänyt rajalliseksi. Esimerkiksi ideologisesta yhdentymisestä huolimatta vasemmistopuolueet ovat pinttyneissä erimielisyyksissä suhteessaan Euroopan unioniin. Puolueet liittoutuvat

yhä enemmän Euroopan tason verkostoissa, kuten Euroopan vasemmistopuolueessa, mutta suhde EU:in on jäänyt vähälle huomiolle, eikä ole antanut lisäpotkua vasemmiston EU-tason kampanjoihin. Myös vasemmistopuolueiden yhteydet laajempiin sosiaalisiin liikkeisiin ovat jääneet heikoiksi ja siitä huolimatta, että puolueet ovat yhä useammin halukkaita osallistumaan hallitukseen, niiden poliittinen vaikutus on rajallinen.

Se, että vasemmistopuolueet eivät ole kyenneet hyötymään kansainvälisestä taloudellisesta kriisistä, kertoo huolestuttavasta kehityksestä. Epäonnistuminen on ennen kaikkea tulosta sisäisestä hajanaisuudesta, epäselvästä poliittisesta profiilista ja kriisin syklisestä luonteesta, josta tällä hetkellä hyödyn korjaa oikeisto. Pitkällä aikavälillä kriisin jälkeinen ympäristö voi kuitenkin lisätä vasemmistopuolueiden mahdollisuuksia, joskin niitä voivat haastaa muut protestipuolueet, kuten vihreät, populistinen oikeisto ja uudet protestiliikkeet, joihin vasemmistopuolueet ovat toistaiseksi integroituneet heikosti.

Radikaalin vasemmiston määrittely

Sosialidemokraateista vasemmalle on runsaasti tilaa ja sinne sijoittuvia puolueita on usein vaikea määritellä täsmällisesti. Neuvostoaikoina ongelmaa ei ollut – suurin osa vasemmistopuolueista oli ”kommunistisia” sekä nimeltään että organisaatioltaan. Ne noudattivat Kominterin tiukkaa ”kahdenkymmenen ehdon -mallia” vahvistettuna Neuvostoliiton kommunistisen puolueen voimalla, arvovallalla ja usein suoralla ohjauksella. Nykyiseltä radikaalilta vasemmistolta puuttuu ideologinen oikeaoppisuus ja sen katto on korkealla. Tietystä näkökulmasta vasemmiston näkemykset ovat myös melko sumeita ja huonosti määriteltyjä.

Radikaalivasemmisto pitää sisällään kommunismin jälkeisen uuden vasemmiston eko-sosialistiset muodostelmat (kuten Portugalin Vasemmistoblokki) ja pohjoiset vihreät vasemmistopuolueet, perinteisemmät neuvostomyönteiset ryhmät, kuten Kreikan ja Venäjän kommunistit, antistalinistiset ”reformistiset” kommunistipuolueet kuten Italian *Partito della Rifondazione comunista*, PRC, jälkitrotskilaisista populistisista ryhmistä, kuten Ranskan Antikapitalistinen puolue ja Irlannin vasemmistoallianssi (*Irish United Left Alliance*) puhumattakaan.

Miten sitten ymmärtää monimutkaista kokonaisuutta?

Laajasti ottaen vasemmistopuolueet jakavat muutamia tyypillisiä ominaisuuksia. Ensinnäkin ne määrittelevät itsensä sosialidemokraateista vasemmalle, eivät sosialidemokraattien vasemmistoksi. Sosialidemokraatteja ne kuvaavat riittämättömän vasemmistolaisiksi tai eivät vasemmistolaisiksi ollenkaan. Ne ovat vasemmistoa myös siksi, että ne näkevät perusongelmaksi taloudellisen eriarvoisuuden, josta sosiaaliset ja poliittiset ongelmat *juontuvat*, sekä siksi että ne kannattavat yhtäläisiä taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia ongelman korjaamiseksi. Puolueiden ”radikalismi” heijastaa niiden toivetta radikaalista muutoksesta, ei vain nykykapitalismin uudistamisesta. Se on niiden keskeinen ero verrattuna sosialidemokraatteihin ja vihreisiin.

Puolueiden radikalismin vaihteluväli on suuri. Puolue voi ilmaista sen avoimesti tai empien, joten jotkut puolueet, niiden joukossa kreikkalainen Syriza, joka tarkoittaa ”radikaalin vasemmiston koalitioita”, ovat määrittelyyn tyytyväisempiä kuin toiset. Puolueiden radikaalisuus voi pitää sisällään erilaisia suuntautumisita suhteessa hallitusvastuuseen ja ennen kaikkea erilaisia näkemyksiä kapitalismista. Kaikki vasemmistopuolueet vastustavat uusliberalistista, globalisoitunutta kapitalismia, joka liitetään yleisesti niin sanottuun Washingtonin konseksukseen (kaupan vapauttaminen, markkinaehtoistuminen, yksityistäminen jne.). Niiden suuri enemmistö ei silti enää tue suunnitelmataloutta, vaan sekataloutta, jossa yksityiset yritykset rajoittuvat palveluiden tuottamiseen sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Suuri ero puolueiden välille muodostuu kuitenkin siitä, että osa niistä korostaa uusliberalismin vastustamista ja kapitalismin hallintaa pitkälti keynesilaisin keinoin, toiset taas painottavat antikapitalismia pikemmin kuin vain anti-uusliberalismia. Avoimesti antikapitalistiset puolueet eivät yleensä hyväksy yksityistä omistusta, voitontavoittelua tai yhteistyötä kapitalististen voimien kanssa ollenkaan. Varsin usein kyseiset eroavaisuudet ovat avaintekijöitä puolueiden sisäisessä jakautumisessa, ja sen vuoksi puolueet eivät voi ottaa niihin julkisesti kantaa.

Vastaavasti vanhat "reformistien" ja "vallankumouksellisten" erot ovat hävinneet (suurin osa nykyisistä merkittävistä puolueista on selvästi reformistisia), mutta *radikaalien vasemmistopuolueiden ja äärivasemmistopuolueiden* välillä on edelleen huomattavia eroja.

Yleisesti ottaen radikaalit vasemmistopuolueet hyväksyvät liberaalin demokratian, mutta suhtautuvat kriittisesti sen ominaisuuksiin ja tavoittelevat joko suoraa demokratiaa ja/tai osallistavaa paikallisdemokratiaa. Äärivasemmistopuolueet ovat jo periluonnoltaan radikaaleja, mutta niiden "ekstremismi" näyttäytyy niiden suurempana vihamielisyytenä liberaalia demokratiaa ja sen instituutioita kohtaan. Yleensä ne tuomitsevat kaikenlaiset kompromissit "porvarillisten" poliittisten voimien kanssa, sosialidemokraatit mukaan lukien. Ne korostavat ulkoparlamentaarisista kamppailua ja määrittelevät "antikapitalismin" tiukasti ja pitävät suurinta osaa kaupallisista yrityksistä vastenmielisinä.

Monet ääripuolueet (joskaan eivät trotskilaiset, jotka pitävät Neuvostoliittoa rappeutuneena työläisvaltiona) ovat säilyttäneet myönteisen näkemyksen Neuvostoliitosta. Äärivasemmiston luonteenomainen piirre on sen näkemys itsestään vallankumouksellisena toimijana. ”Ekstremismi” ei kuitenkaan missään nimessä tarkoita, että kyseiset puolueet tukisivat vallankumouksellista väkivaltaa. Suurin osa niistä kannattaa parlamentarismia ja tarmokasta ulkoparlamentaarisista liikehdintää tienä sosialismiin.

Voidaan tietenkin kysyä, ovatko tällaiset erottelut enää merkityksellisiä. Verrattuna kansainväliseen kommunistiseen liikkeeseen ennen vuotta 1999 Euroopan radikaali vasemmisto on *de-radikalisoitunut* perusteellisesti. Merkinä siitä on äärivasemmiston itsensä sijoittuminen suurimmassa osassa maita marginaaliin. Poikkeuksen muodostavat Ranska, Portugali, Kreikka, Venäjä ja Ukraina. Sen paikan ovat valanneet pienet, erityisesti trotskilaisesta traditiosta nousevat vallankumoukselliset ryhmittymät. Monissa maissa on myös maolaisia puolueita, joskin ne ovat yleensä vielä pienempiä.

Yhteensä Euroopan maissa on puoli tusinaa äärivasemmistolaisista mikropuoluetta, mutta niillä on hyvin harvoin muuta kuin vähäinen sosiaalinen vaikutus. Kuten yllä on kuvattu, suuremmat puolueet (esimerkiksi Kreikan kommunistinen puolue KKE tai Venäjän kommunistinen puolue KPRF) ovat hyvin perinteisiä,

jopa konservatiivisia, joten voidaan epäillä, ovatko niiden ääri näkemykset muuta kuin silkkaa retoriikkaa.

Yleisesti ottaen vasemmisto kärsii nykypolitiikassa identiteettiongelmasta. Vasemmistopuolueilla on vaikeuksia ylläpitää ideologisia ja pragmaattisia näkemyksiään johdonmukaisesti ja pysytellä pikemmin vasemalla sosialidemokraateista kuin sosialidemokratian vasemmistossa. Ensinnäkin monet sosialidemokraatit pitävät retorista radikalismia tärkeänä jopa silloin, kun näytöt ovat aivan muuta. Aiemman Britannian työväenpuolueen johtajan Tony Blairin tapa kutsua puoluettaan "radikaalikeskustaksi" on siitä ilmeinen esimerkki.

Toiseksi, vaikka ne *puolueina* eivät enää vaadi kokonaisvaltaista muutosta uusliberalistiseen kapitalismiin, useissa sosialidemokraattisissa (ja vihreissä) puolueissa on *jäseniä*, jotka kannattavat radikalismia. Kolmanneksi, kun radikaalit vasemmistopuolueet ovat (yhä enemmän) vakuutelleet, että niiden kanssa kannattaa liitoutua ja vedonneet muiden puolueiden pettyneisiin äänestäjiin (mukaan lukien sosialidemokraattien ja vihreiden radikaalit jäsenet), seurauksena on ollut retorikan maltillistuminen ja jopa tietty sosialidemokratiasaatio, etenkin monien puolueen jäsenten ja ääri vasemmiston näkökulmasta.

Moni, oletettavasti radikaali puolue selittää vain aniharvoin yksityiskohtaisesti sen paremmin sosialisminsa luonnetta kuin reittiäkään sinne. Ranskan kommunistinen puolue ja Italian PRC eivät ole pitkään aikaan

puhuneet vallankumouksesta, vaan kapitalismin ”nunjertamisesta” tai ”ylittämisestä” – siis käsitteillä, jotka kenties pikemminkin herättävät kysymyksiä kuin vastaavat niihin. Lukuisat puolueet ovat myös menettäneet paljon aiemmasta omaleimaisuudestaan, kun ne joko ovat liittyneet hallitusyhteistyöhön tai harkinneet sitä. Yksi ilmeinen esimerkki on Tanskan sosialistinen puolue SF, joka syntyi erossa Tanskan kommunistisesta puolueesta 1959, mutta josta viime vuosikymmenellä on tullut sekä Euroopan vihreän puolueen tarkkailija että Euroopan vihreiden jäsen Euroopan parlamentissa. Sen vastarinta EU:ia ja NATOa kohtaan on pehmentynyt tavalla, joka saa sen näyttämään valtavirran vihreältä puolueelta pikemmin kuin osalta radikaalia vasemmistoa.

Kaiken kaikkiaan radikaalin vasemmiston radikalismia voidaan usein pitää tilannekohtaisena – se jää tavoitteesta olla täydellinen radikaali oppositio kapitalismille, mutta puhuu edelleen asioista, jotka ovat radikaaleja *puolueen kansallisessa tilanteessa*, kuten Skotlannin sosialistipuolueen tuki Skotlannin itsenäisyydelle ja ilmaiselle kouluruokailulle 2000-luvun alussa tai Portugalin vasemmistoblokin (BE) tietyt kampanjat.¹

---

¹ BE tuki aborttilakien liberalisointia 2000-luvun alussa. Sosialistinen puolue (PS), joka oli sisäisesti erimielinen vuoden 1998 kansanäänestyksestä, kannatti toista aborttikansanäänestystä 2007 (sitä tuki BE, kommunistit (PCP) halusivat parlamentin tekevän päätöksen). Koko vasemmiston tuella abortti dekriminalisoitiin. Lakia lähisuhdeväkivaltaasta ehdotti BE. Se hyväksyttiin myös 2007 PS:n ja PCP:n tuella. Kyseiset teemat ovat nyttemmin ”valtavirtaa”. Osa BE:n radikaaliutta on kuitenkin jäljellä sen suhtautumisessa homoavioliittoihin. Homo-avioliitoista tuli laillisia 2009–2010 (seurauksena BE:n vuonna 2008 tekemästä esityksestä ja PS:n sitoutumisesta siihen 2009). PS ja PCP eivät kuitenkaan kannata homojen adoptio-oikeutta, sitä kannattaa ainoastaan BE.

Niissä on muun muassa kannatettu abortin laillistamista 2000-luvun alussa, lakia lähisuhdeväkivaltaa vastaan ja homojen oikeutta avioliittoon ja adoptioon.

Radikaalien vasemmistopuolueiden muodostaman ”perheen” nykyisellä ideologisella epämääräisyydellä on myös tiettyjä etuja. Se ei ole pelkästään tehnyt puolueista houkuttelevampia liittolaisia, se on myös ollut merkittävässä roolissa ”perheen” sisäisten linkkien rakentamisessa. Monet vasemmistopuolueet alkoivat enemmän tai vähemmän onnistuneesti ylittää suuria erimielisyyksiä aiheuttaneita historiallisia eroja liittymällä kotimaisiin ja kansainvälisiin alliansseihin: nykyään on tavallista löytää aiemmat stalinistit, maolaiset ja sosialidemokraatit samoista ryhmistä. Epämääräisyys on antanut puolueille mahdollisuuden vähäisempään ideologisuuteen ja suurempaan käytännöllisyyteen ja joustavuuteen.

Lisäksi, ainakin periaatteessa, joskaan ei aina käytännössä, vasemmistopuolueilla on pysyvä poliittinen sijainti, joka erottaa ne muista puolueista. Pääeroavaisuudet suhteessa vihreisiin ja sosialidemokraatteihin ovat radikaalivasemmiston sitoutuminen poliittis-taloudelliseen muutokseen, Euro-Atlantisten insituutioiden (IMF; Maailmanpankki ja NATO) yksiselitteinen vastustaminen (vihreät ja sosialidemokraatit pääosin puoltavat niitä) sekä ”euroskeptisyys”. Kuitenkin, kuten myöhemmin käy ilmi, kyseinen usein käytetty käsite on hyvin harhaanjohtava ja peittää todellisen EU:n kritiikin kirjon.

Yhteisestä asemasta kertovista merkeistä huolimatta radikaalivasemmistossa on edelleen useita erillisiä alaryhmiä, joilla on erilaisia ideologioita ja poliittisia mielipiteitä:

1) *Konservatiiviset kommunistit*. Kommunisteja on monenlaisia. Ilman Moskovan säätämää yhdenmukaista oikeaoppinen kommunismi ei Euroopassa ulotu juuri marxilaisuuteen sitoutumista, kommunisti -nimitystä ja perinteisiä symboleja pidemmälle. Perinteisimmät puolueet, *konservatiiviset kommunistit* (nimitys perustuu niiden pyrkimykseen säilyttää neuvostotraditio) määrittelevät itsensä marxilais-leniniläisiksi ja säilyttävät suhteellisen kritiikittömän asenteensa Neuvostoliittoon. Ne organisoivat leimallisesti puolue toimintansa leniniläisen demokraattisen sentralismin järjestömuotoon ja näkevät maailman edelleen kylmän sodan "imperialismiläisten" läpi, vaikkakin ne vetoavat usein myös nationalismiin ja populismiin (ennen kaikkea Kreikassa ja Venäjällä).

2) *Reformistiset kommunistit* puolestaan ovat monimuotoisempia ja eroavat toisistaan konservatiivisia enemmän. Ne ovat hylänneet osia neuvostomallista (kuten leniniläisyyden ja demokraattisen sentralismin Italian PRC:n, Ranskan kommunistisen puolueen, Tsekin Böömin ja Moravian kommunistinen puolueen tapauksissa, ja merkittävän markkinatalouden vastustamisen Ranskan kommunistisen puolueen, Kyproksen työläisten

edistyspuoleen ja Moldovan kommunistisen puolueen kohdalla). Lisäksi ne ovat omaksuneet, ainakin puheen tasolla, osia 1968 jälkeisen uuden vasemmiston agendalta (feminismi, ympäristönsuojelu, ruohonjuuridemokratia ja niin edelleen).

3) *Demokraattiset sosialistipuolueet* määrittelevät itsensä oppositioon sekä suhteessa kommunismiin (jota he pitävät erittäin autoritaarisena, totalitaristisena tai yksinkertaisesti vanhentuneena) että sosialidemokratiaan (joka tulkitaan riittämättömän vasemmistolaiseksi tai uusliberaaliksi). Ne kannattavat reformistikommunisteja sitoutuneemmin uuden vasemmiston ideoita ja eidoista ja usein myös ei-marxilaista sosialismia, joka painottaa paikallista osallistumista ja aitoa demokratiaa. Demokraattisten sosialistien katto on korkealla ja sen alle mahtuu poliittisuudeltaan ja radikalismiltaan monenlaisia puolueita.

Ensisijaisia demokraattisten sosialistien edustajia on ollut esimerkiksi niin sanottu ”Pohjolan vihreä vasemmisto”. Siihen kuuluvat Suomen Vasemmistoliitto ja Ruotsin Vasemmistopuolue, joissa perinteinen pyrkimys taloudelliseen tasa-arvoon ja omaisuuden uudelleenjakoon liittyy ”uusiin poliittisiin” teemoihin kuten ympäristönsuojeluun, vaihtoehtoisten elämäntapojen ja vähemmistöjen tukemiseen. Muut Pohjolan vihreään vasemmistoon kuuluvat puolueet kuuluvat vieläkin selvemmin uuteen vasemmistoon (niitä kutsutaan

usein myös vasemmistoliberaaleiksi). Niihin kuuluvat Islannin, Norjan ja Tanskan vasemmistopuolueet, jotka ovat selvästi määritelleet itsensä talouden, feminismin ja ympäristökysymysten kritiikin yhdistävään, ”eko-sosialistiseen” asemaan.

4) *Populistisilla sosialistipuolueilla* on niin ikään ideologisesti sosialistinen ydin, joka on silattu edellistä ryhmää voimakkaammalla eliitin ja järjestelmän vastustamisella, suuremmalla ideologisella monimuotoisuudella ja pikemminkin identiteetti- kuin luokkakysymyksillä (erityisesti alueellisuus, kansallismielisyys ja laki ja järjestys -kysymykset).

Populismi on kiistanalainen käsite, johon poliitikot ja media usein liittävät vastuuttomuuden ja kansankiihotuksen.² Akateemisessa käytössä populismia kuitenkin käytetään yhä useammin luontojaan negatiivisen sijaan neutraalina ilmaisuna, niin myös tässä esityksessä. Populismi viittaa poliittiseen ideologiaan joka *”tulkitsee yhteiskunnan viime kädessä jakautuneen kahteen yhtenäiseen ja toisilleen vihamieliseen ryhmään, ’rehtiin kansaan’ ja ’korruptoituneeseen eliittiin’ ja joka väittää, että politiikan pitäisi olla ihmisten [yhteisen tahdon] ilmentymä”*.³

Populistisilla puolueilla on taipumus määrittää itsensä *”valtavirran”* tai poliittisten puolueiden ulko-

---

² Lisää aiheesta: Tim Bale, Stijn van Kessel, ja Bryan T. McGraw, ‘Thrown Around with Abandon? Popular Understandings of Populism as Conveyed by the Print Media: A UK Case Study’, *Acta Politica* 46(2) (2011), ss. 111–131.

³ Cas Mudde, ‘The Populist Zeitgeist’, *Government and Opposition* 39(4) (2004), s. 543.

puolelle ja nähdä itsensä "tavallisen ihmisen" ainoana periaatteellisena puolustajana. Ne ovat voimakkaasti riippuvaisia tunneperäisestä diskurssista ja asenteellisesta vastarinnasta. Tyypillisiä populistisia asenteita osoittivat Hollannin sosialistipuolueen vaalislogan 1990: "Äänestä vastaan!" (*Stem Tegen!*) ja Saksan demokraattisen sosialistipuolueen slogan vuodelta 1994: "Äänestyspäivä on protestipäivä" (*Wahltag ist Protesttag*). Hiljakkaiset Ranskan vasemmistorintaman (*Front de gauche*) sloganit ("Paikka kansalle") ja kreikkalaisen Syrizan ("Nyt ääni on kansalla! Nyt kansalla on valta!") osoittavat niiden siirtyneen taloudellisen kriisin seurauksena entistä radikaalimpiin ja populistisempiin näkemyksiin.

Edellisten lisäksi on olemassa viides, osittain radikaalin vasemmiston kanssa päällekkäinen kategoria. *Sosiaalipopulistiset puolueet* muistuttavat eniten klassisia, Latalaisen Amerikan populistisia liikkeitä, joilla on voimakas, karismaattinen johtaja, suhteellisen heikko organisaatio ja pohjimmiltaan epäyhtenäinen ideologia, jossa järjestelmän vastustamiseen liittyy usein sekä vasemmistolaisia että oikeistolaisia teemoja. Suurinta osaa näistä puolueista muut vasemmistopuolueet eivät tunnusta vasemmistolaisiksi, monet niistä eivät ole johdonmukaisesti antikapitalistisia tai edes radikaaleja ja monet kuuluvat niin sanottuihin "tähdentopuolueisiin", jotka syntyvät ja kuolevat yllättävällä nopeudella. Ne eivät myöskään vastaa johdonmukaisesti radikaalin

vasemmiston määritelmää, joten kirjassa ei paneuduta niihin.

On kuitenkin huomattava, että tietyissä olosuhteissa kyseiset puolueet voivat houkutellessaan vasemmiston äänestäjiä ja kehittää johdonmukaisen vasemmistoidentiteetin. Esimerkki, joskin monin tavoin hyvin harvinainen, on Irlannin Sinn Féin, joka aiemmin oli terroristisen Irlannin tasavaltalaisarmeijan poliittinen siipi ja ajaa nyt ”oikeutta sosiaaliseen, taloudelliseen, sukupuolten väliseen ja kulttuuriseen tasa-arvoon” ja kuuluu Euroopan parlamentin radikaalia vasemmistoa edustavaan Euroopan yhtyneen vasemmiston konföderaatio/Pohjoismaiden vihreä vasemmisto -ryhmittymään.⁴ Tärkeitä ne ovat myös siksi, että ne osaltaan selittävät miksi todellinen radikaali vasemmisto on Länsi-Eurooppaa huomattavasti heikompi Itä-Euroopassa (kommunisteja lukuun ottamatta).

Sosiaalipopulistisissa puolueissa viljellään usein näennäisradikaaleja, näennäisvasemmistolaisia iskulauseita, ja ne kukoistavat suhteellisen strukturoitumattomassa itäeurooppalaisessa puoluekentässä, jossa ”vasemmisto” ja ”oikeisto” ovat huomattavasti määritellympiä ja sosio-ekonominen ahdinko suurempi kuin lännessä. Arkkityyppisiä sosiaalipopulistisia itäeurooppalaisia puolueita, ydinideologialtaan ja radikaalisuuden asteeltaan vaihtelevia, ovat nyttemmin lopetettu Slovakian työläistenliitto, Slobodan Miloševićin Serbian

---

⁴ 'Equality', <http://www.sinnfein.ie/equality>

socialistinen puolue, Slovakian *Smer* (Suunta), Liettuan työväenpuolue ja Venäjän ”Oikeudenmukainen Venäjä” (*Spravedlivaja Rossija*). Useissa tapauksissa kyseiset puolueet voivat houkutella äänestäjiä, jotka muuten äänestäisivät aitoja radikaaleja vasemmistopuolueita.

Taulukoissa 1 ja 2 neljää pääasiallista alaryhmää esitellään yksityiskohtaisemmin.⁵ Luokista on hyötyä yleisenä ohjeena radikaalin vasemmiston tutkimiseen. Niitä ei ole syytä nähdä jäykkinä tai muuttumattomina, sillä tietyt puolueet voivat ajan kuluessa liikkua kategoriasta toiseen. Luokat ovat osittain päällekkäisiä. Esimerkiksi vuoden 1989 jälkeen suurin osa vasemmistopuolueista on tullut populistisemmiksi määrittelemällä työväenluokan perinteistä teollisuustyöväkeä laajemmaksi ja nationalistisemmiksi pyrkiessään esittämään itsensä kansallisena työläisten puolustajana (Moskovan ulkopolitiikan puolustamisen sijaan). Käänteisesti jotkut perinteisesti populistisemmat puolueet kuten Saksan vasemmistopuolue (*die Linke*) ja erityisesti Hollannin vähenevässä määrin järjestelmän vastainen sosialistinen puolue (SP), näyttävät hylkäävän populisminsa valtaan pääsyä odottaessaan.

Kuten aiemmin todettiin, määrätietoiset yritykset ratkaista keskinäiset oppiriidat ja historialliset vääryydet tarkoittavat monessa tapauksessa sitä, että jako konservatiivisiin ja reformistisiin kommunisteihin, popu-

---

⁵ Teemoja kehitellään pidemmälle teoksessa Luke March, *Radical Left Parties in Contemporary Europe*, Abingdon, Routledge, 2011.

listisiin ja demokraattisiin sosialisteihin ei ole erityisen vahva ja vanhemmat kiistat stalinistien, trotskilaisten ja maolaisten välillä ovat menettäneet paljon (joskaan eivät kaikkea) merkitystään, kun radikaalista vasemmistosta on tullut merkittävästi vähemmän ideologinen ja käytännönläheisempi kuin neuvostoaikana.

Radikaalit vasemmistopuolueet (vaikkei aina ääri-vasemmisto, joka vaikuttaa pitävän tiukemmin kiinni opinkappaleistaan) pyrkivät keskittymään lyhytaikaisiin, pragmaattisiin ratkaisuihin pikemmin kuin loputtomaan keskusteluun sosialismin luonteesta. Eikä nykyinen nationalismin ja populismin lisääntyminen radikaalissa vasemmistossa ole korvannut kansainvälisiä tavoitteita lukuun ottamatta kenties muutamia konservatiivikommunisteja, jotka pitävät edelleen kiinni stalinistisesta "sosialismi yhdessä maassa" -näkemyksestä. Niitä heijastavat radikaalin vasemmiston pyrkimys ylikansalliseen verkostoitumiseen ja solidaarisuuteen, samoin kuin sen näkemykset siitä, että kansallisilla yhteiskuntapoliittisilla kysymyksillä on maailmanlaajuiset rakenteelliset syynsä (kuten "imperialismi" ja "globalisaatio").

Taulukko I: Vasemmistopuolueiden alatyypit

	Konservatiiviset kommunistit	Reformistikkommunistit
Ideologinen innoittaja	Marxismi-leninismi, neuvostokäytäntö.	Marxilaisuus, sosialidemokratia ja kotoperäiset sosialistiset perinteet.
Suhde Neuvostoliittoon	Enimmäkseen myönteinen.	Enimmäkseen kielteinen (joskin toisinaan moniselitteinen).
Kapitalismin kritiikki	Antikapitalismi, anti-imperialismi, keskeistä luokkaristiriidat.	Anti-kapitalismi. Luokkaristiriidat täydennettynä ekologisilla ja gender-konflikteilla.
Tarjottu vaihtoehto	Kommunismi vallankumouksen tai evolutiivisen prosessin kautta.	Kommunismi rauhanomaisen muutoksen kautta.
Äänestäjäkunta	Keskiössä perinteinen työväenluokka, ammattiyhdistysliike.	Ytimessä perinteinen työväenluokka, jota täydennetään vetoamalla sosiaalisektorille, eläkeläisiin, työttömiin ja pienipalkkaisiin.
Suhtautuminen kansalliseen hallitusyhteistyöhön	Yleensä kielteinen.	Kasvavassa määrin pragmaattinen.
Liitot ja liittolaiset	Liittoja vain ideologisesti yhdenmielisten kanssa.	Suunnitteilla puolipysyviä liittoumia ei-kommunistisen vasemmiston kanssa.
Kansainväliset yhteydet	Kansainväliset kommunistien ja työväenpuolueiden kokoukset.	Euroopan Vasemmistopuolue, NELF (New European Left Forum).

Demokraattiset sosialistit	Populistiset sosialistit	Sosiaaliset populistit (pseudoradikaalit)
Vuoden 1968 jälkeinen marxilaisuus, sosialidemokratia ja kotoperäiset sosialistiset perinteet.	Vuoden 1968 jälkeinen marxilaisuus, sosialidemokratia ja kotoperäiset sosialistiset perinteet, joskin usein regionalismiksi ja nationalismiksi sublimoituneina.	Vähän johdonmukaista ideologiaa; monia lähteitä, usein yhden asian liikkeitä.
Täysin kielteinen.	Yleensä kielteinen (erityisesti trotskilaisissa ryhmissä).	Ei katsota relevantiksi.
Laajasti kriittinen: antikapitalismi ja antiuusliberalismi. Ympäristö- ja genderkonfliktit yhtä tärkeitä kuin luokkakysymykset.	Laajasti kriittinen: antikapitalismi ja antiuusliberalismi. Ympäristö- ja genderkonfliktit tunnustettuja, mutta eivät hallitsevia kysymyksiä. Järjestelmäkritiikki sisällytetty erityisesti eliitin sosiaalipolitiikan arvosteluun.	Ei johdonmukaista kritiikkiä; keskittyy erityisesti eliitin sosiaalipolitiikan kritisointiin.
Demokraattinen, sosialistinen ja emansipatorinen yhteiskunta.	Sosialidemokraattisen hyvinvointivaltion puolustaminen ennen demokraattisemman yhteiskunnan saavuttamista. Paino suorassa, osallistuvassa demokratiassa.	Suora, osallistuva demokratia, jolla tuodaan hallitus ”läheemmäksi kansaa”.
Yritys yhdistää perinteisten ja valkokaulytyöläisten elämämpiirit tai vetoaminen lähinnä jälkimmäisiin. Vetoaminen ”prekaareihin”.	Vetoaminen laajasti kaikkiin vallitsevan eliitiin vastustajiin.	Vetoaminen laajasti kaikkiin vallitsevan eliitiin vastustajiin.
Kasvavassa määrin pragmaattinen.	Yleensä kielteinen.	Retorisesti syvällisen kielteinen (joskin käytännössä pragmaattinen).
Suunnitteilla puolipysyviä liittoumia muun radikaalivasemmiston kanssa.	Laajat pragmaattiset liittoumat muiden valtaapitävän eliitin vastustajien kanssa.	Liittoutumat johdettavissa olevien, järjestelmää vastustavien ryhmien kanssa.
Euroopan Vasemmistopuolue, NELF, Pohjoinen Vihreä/Euroopan vapaa allianssi -ryhmä.	Kuten demokraattiset sosialistit, mutta voivat eristäytyä.	Monimuotoisesti yhteyksiä, muttei yleensä priorisoituina.

Lähde: C. Hildebrandt, ”Fragmentierung Und Pluralismus Von Linksparteien in Europa”. In B. Daiber, C. Hildebrandt, ja A. Striethorst (toim.) *Von Revolution Bis Koalition: Linke Parteien in Europa*, Berlin: Dietz Berlin Verlag, 2010, ss. 9–38; tekijän näkemykset.

Taulukko 2: Pääasialliset vasemmistopuolueet Euroopassa (2013)

	Radikaali vasemmisto	Ääri vasemmisto
Konservatiiviset kommunistit		Kreikan kommunistinen puolue (KKE), Slovakian kommunistinen puolue (KSS), Portugalin kommunistinen puolue (PCP), Latvian sosialistinen puolue (LSP), Venäjän kommunistinen puolue (KPRF), Ukrainan kommunistinen puolue (KPU).
Reformistiset kommunistit	Espanjan kommunistinen puolue (PCE), Ranskan kommunistinen puolue (PCF), Italian uudelleenperustettu kommunistinen puolue (Partito della Rifondazione Comunista, PRC), Moldovan kommunistinen puolue (PCRM), Italian kommunistinen puolue (PdCI), Työväen edistyspuolue, Kypros (AKEL), San Marinon uudelleenperustettu kommunistipuolue (RCS).	Böömin ja Moravian kommunistinen puolue (KSČM). ^(a)
Demokraattiset sosialistit	Viron yhtynyt vasemmisto (EÜVP), Vasemmistopuolue, Suomi (VAS), Vasemmistoblokki, Portugali (BE), Vasemmistopuolue, Ruotsi (V), Vasemmistovihreät, Islanti (VG), Punavihreä allianssi, Tanska (EL), Sosialistinen vasemmistopuolue, Norja (SV), Sosialistipuolue, Hollanti (SP) (vuodesta 2008), Sosialistinen kansanpuolue, Tanska (SF), Vasemmisto, Luxembourg (LÉNK).	
Populistiset sosialistit	Vasemmistopuolue, Saksa (Linke), Respect, Britannia, Skotlannin sosialistipuolue (SSP), Sosialistinen puolue, Hollanti (SP) (vuodesta 2008), Radikaalin vasemmiston liitto, Kreikka (Syriza). ^(b)	Uusi antikapitalistinen puolue, Ranska (NPA), Sosialistipuolue, Irlanti.

(a) Luokitellaan edelleen ääri vasemmistoon aiemman epäselvän suuntautuneisuutensa perusteella.

(b) Syrizan edeltäjä, Synaspismós, oli demokraattinen sosialistipuolue.

Tilaisista vain tärkeimmät parlamenttipuolueet on sisällytetty taulukkoon. NPA on mukana huolimatta parlamenttipaikkojen puutteesta hyvän presidentinvaalimenestyksensä vuoksi.

Lähde : March, Radical Left Parties (2011).

Vasemmistopuolueiden kehityskulkuja

Neuvostoliiton romahduksen heijastusvaikutukset vasemmistopuolueisiin olivat dramaattisia. Suuri enemmistö niistä oli kommunistisia puolueita, jotka kehityksensä avainvaiheissa olivat sijoittaneet itsensä lähelle neuvostomallia, joskin monessa puolueessa kuvitelmat Neuvostoliiton harjoittamasta politiikasta olivat rapistuneet. Romahduksen vaikutukset olivat kuitenkin ennakoinmattomia.

Monelle vasemmistopuolueelle romahdus oli epäilemättä lähes kuolettava isku, joka uhkasi tappaa ne sukupuuttoon, koska se lakkautti niiden saaman materiaalsen ja taloudellisen tuen ja vei rippeetkin niiden legitimiteetista. Itse asiassa monet aikalaisanalyytikot odottivat kommunististen puolueiden häviävän lopullisesti 1990-luvulla.

Radikaalin vasemmiston äkkikuolema ei silti koskaan ollut realistinen vaihtoehto.

1960-luvun jälkeen marxismi-leninismien monoliittinen ulkoinen kuva oli yhä enemmän pelkkä fasadi ja puolueet olivat erilaistuneet entisestään. Monelle vasemmistopuolueelle Neuvostoliiton hajoaminen tarjosi mahdollisuuden paeta neuvostostigmaa ja alkaa soveltaa aiempaa joustavampia strategisia ja ideologisia lähestymistapoja. Puolueille avautui mahdollisuus löytää identiteetti, joka palautti niille legitimiteetin kotimaan

politiikassa ja poisti viimeisenkin tahran, joka oli seurannut leimautumista yleisesti ”hävinneeksi” tulkittuun hankkeeseen. Nyt niille avautui ennennäkemätön määrä potentiaalisia jatkovaihtoehtoja. Ja niin todella tapahtui – vasemmistopuolueet erilaistuiivat nopeasti ja jatkoivat moneen eri suuntaan.

Jos hieman yksinkertaistetaan, Neuvostoliiton romahdusta seuranneita lähestymistapoja on havaittavissa kuusi:

1) Moni puolue päätti lopulta hylätä ”kommunismia” nimilapun. Joillekin puolueille – Ruotsin vasemmistopuolue-kommunisteille (*Vänsterpartiet Kommunisterna*), josta tuli Ruotsin vasemmistopuolue (*Vänsterpartiet, V*), tai Itä-Saksan sosialistiselle yhtenäisyyspuolueelle (*Sozialistische Einheitspartei Deutschlands, SED*), josta viimein muodostui nykyinen vasemmistopuolue (*Die Linke*) – kyseessä oli lähinnä uudelleennimeäminen ja uudelleenmäärittely ei-kommunistiseksi vasemmistopuolueeksi.

2) Moni muu puolue – etenkin enemmistö aiemmista Itä-Euroopan valtapuolueista – muutti itsensä täysimittaiseksi sosialidemokraattiseksi puolueeksi. Länsi-Euroopassa tärkein esimerkki oli Italian kommunistinen puolue, josta kehittyivät Demokraattinen vasemmistopuolue (*Democratici di Sinistra, DS*) ja lopulta nykyinen Demokraattinen puolue (*Partito Democratico*).

3) Osa Itä-Euroopan aiemmista valtapuolueista alkoi vivahtaa yhä enemmän sosiaalipopulistisilta ja nationalistisilta – näin esimerkiksi Serbian sosialistinen puolue (*Socijalistička partija Srbije*), Bulgarian sosialistinen puolue (*Bălgarska Socialističeska Partija*) ja Romanian sosialidemokraattinen puolue (*Partidului Social Democrat, PSD*) – joskin ne sittemmin ovat suuntautuneet sosialidemokraattisesti.

4) Monet puolueet lakkasivat olemasta itsenäisiä ja putkahtivat esiin joko osana puolipysyviä, demokraattissosialistisia liittoumia – kuten Espanjan kommunistinen puolue, josta tuli Yhtynyt vasemmisto (*Izquierda Unida, IU*) – tai sosialidemokraattisten puolueiden pieninä liittolaisina (esimerkiksi Bulgarian kommunistinen puolue, joka on vuodesta 2001 saakka ollut osa sosialistijohdoista *Koalicija za Bălgarija* -puoluetta).

5) Toiset sulauttivat itsensä täydellisemmin kommunismin jälkeisiin, ideologialtaan vaihteleviin ryhmittymiin. Esimerkiksi Hollannin kommunistinen puolue muotoutui osaksi ei-radikaalia Vihreää vasemmistoa (*GroenLinks*) vuonna 1989. Toiset muodostivat niin sanottuja laajoja, toisistaan poikkeavien radikaali- ja ääri vasemmistopuolueiden pysyviä liittoumia, kuten Italian PRC, Tanskan punavihreä-allianssi, Portugalin vasemmistoblokki (*Bloco de Esquerda, B.E.*) ja Kreikan vasemmisto- ja ympäristöliikkeiden *Synaspismós* (joka yhdistyi *Syrizaan* 2004).

6) Monet, niin kommunistiset kuin ei-kommunistisetkin puolueet säilyttivät aiemman nimensä ja identiteettinsä, mutta pyrkivät sopeutumaan ajan kanssa. Esimerkiksi Kyproksen AKEL ja Hollannin SP (aiemmin maolainen puolue) säilyttivät järjestöllisen yhtenäisyytensä, mutta muuttivat politiikkaansa onnistuneesti maltillisemmaksi 1990-luvun alussa. Monet muut puolueet tyytyivät minimaalisiin muutoksiin. Esimerkiksi Tsekin Böömin ja Moravian kommunistinen puolue (*Komunistická strana Čech a Moravy, KSČM*) hyväksyi poliittisen moniarvoisuuden ja monipuoluedemokratian, joskin usein sangen vastahakoisesti. Puolueet, joilla jo aiemmin oli pitkä fundamentaalisen muutoksen vastustamisen perinne (esimerkiksi Kreikan ja Portugalin kommunistiset puolueet) jättivät enimmäkseen ottamatta opikseen vuodesta 1989 ja vahvistivat marxilais-leniniläistä identiteettiään.

Sytä eri puolueiden menestykseen käsitellään myöhemmin. On kuitenkin huomattava, että ainoaksi vaalimenestyksellä mitattuna yleisesti onnistuneeksi yllä kuvailluista radikaalinvasemmiston toimintatavoista on osoittautunut kategorian 2 strategia, eli muuttuminen sosialidemokraattiseksi puolueeksi.

Aiemmat kommunistit, joista tuli nopeasti sosialidemokraatteja, karistivat yltään kommunististigman ja hallitsivat Itä-Euroopassa 1990-luvun alkuvuosina, ja Italiassa ensimmäistä kertaa 1996–2001. Tämäkään strategia ei osoittautunut yleispäteväksi: kommunis-

min jälkeisessä Slovakiassa ja entisessä Jugoslaviassa paremmin menestyivät 1990-luvulla nationalistiset ja populistiset voimat. Lisäksi 1990-luvulla erityisen hyvin menestyneet entiset kommunistipuolueet, kuten Puolan demokraattinen vasemmistoallianssi ja Unkarin sosialistinen puolue (*Magyar Szocialista Párt, MSZP*) ovat menestyneet paljon huonommin 2000-luvulla.

Jokainen perustavanlaatuinen muutos puolueen identiteetissä on riski. Vaikka aiempi identiteetti olisi tahriutunut, sen muuttaminen voi aiheuttaa monien puolueen jäsenten ja ydinäänestäjäkunnan menetyksen. Lisäksi puoluekenttä on harvoin tyhjä ja puolueen identiteetin muuttamista uhkaa seurata uudenlainen kilpailu.

Siksi ei ole yllättävää, että vain harvat puolueet tosiasiallisesti päättivät ryhtyä sosialidemokraattisiksi puolueiksi. Yleensä se olisi johtanut puolueen hajoamiseen tai kilpailutilanteeseen itseä paljon suurempien kilpailijoiden kanssa. Todellinen vaihtoehto se oli ainoastaan entisen Itä-Euroopan maissa ja Italiassa, sillä niissä vaikiintuneet sosialidemokraattiset puolueet olivat heikkoja.

Strategia, jossa säilytettiin osia radikaalista identiteetistä ja erotuttiin sosialidemokratiasta, oli monelle puolueelle loogisin reitti. Valinta ei kuitenkaan sujunut ongelmitta, ei etenäkään heiltä, jotka kannattivat erotautumista sosialidemokratiasta aikana, jolloin monet näkivät sen johtavan neuvostokommunismiin.

Monissa tapauksissa ”uusvasemmistolainen” (ympäristönsuojelullinen, feministinen, postkommunisti-

nen) strategia oli luonnollisin ulospääsyreitti kommunismista. Mahdollisuudet siihen olivat kuitenkin paljon heikommat, jos kilpailijana oli jo olemassa oleva vihreä puolue. Itä-Euroopassa, jossa postmaterialistiset identiteetit ovat olleet heikompia nykyhetkeen saakka, vaihtoehto oli vähemmän toimiva ja erityisen houkutteleviksi ovat osoittautuneet populistiset strategiat.

Vasemmistopuolueiden tukijat

Yleisesti ottaen voidaan tunnistaa kolme osittain päällekkäistä vasemmistopuolueiden tukijaryhmää (osuudet vaihtelevat suuresti eri puolueiden välillä):

1) *Radikaalivasemmiston alakulttuuri*. Vasemmistopuolueiden ytimessä on ideologisesti vakuuttuneita kannattajia ja aktivisteja, joista monilla on pitkä ura puolueessa tai sen edeltäjässä, vasemmisto-opiskelijoiden ryhmissä, ay-liikkeessä, kansalaisjärjestöissä ja feministi/ympäristöjärjestöissä. Esimerkiksi Hollanin SP:n ja Ruotsin V:n entiset johtajat Jan Marijnissen ja Gudrun Schyman kuuluivat aiemmin maolaisiin puolueisiin, kun taas Italian PRC:n Sergio Garavini ja Fausto Bertinotti tulivat ay-liikkeestä.

Vähenevä, mutta edelleen tärkeä rooli kommunistisissa ja entisissä kommunistisissa puolueissa on ollut neuvostoaikojen ”punaisen vyöhykkeen” alueilla, joissa kommunistipuolueet tarjosivat pitkään ”kohdusta hautaan” -paikallispalvelut. Niillä vasemmistopuolueiden kannatus on usein keskimääräistä korkeampi, joskin selvästi pienempi kuin neuvostoaikana (esimerkiksi Creuze ja Corrèze Ranskassa, Bologna Italiassa, Setúbal Portugalista, Pohjois-Suomi ja Venäjän maatalousvaltainen luoteisosa).

Yksi ilmeinen esimerkki on Saksan Linken ja sen edeltäjän, Demokraattisen sosialistipuolueen (PDS) perinteisesti korkeampi kannatus entisen Itä-Saksan osavaltioissa kuin entisessä Länsi-Saksassa. Analyytikot ovat katsoneet sen johtuvan puolueen kyvystä edustaa niin sanottua ”sosialististen arvojen kulttuuria”, mikä tarkoittaa monelle entiselle kommunistimaalle tyypillistä vasemmistopaternalistista suuntautumista.⁶

2) *Tyytymättömät keskustavasemmiston äänestäjät.* Vasemmistopuolueet ovat tarkoituksella, ja lisääntyvässä määrin myös onnistuneesti, rekrytoineet keskustavasemmistosta. Noin neljännes radikaalien vasemmistopuolueiden kannatuksen kasvusta – esimerkiksi Saksan Linke 2005, Hollannin SP vuonna 2006 ja Tanskan SF (*Socialistisk Folkeparti*) vuonna 2007 – on tullut sosialidemokraateista loikanneilta, loput liberaaleilta ja vihreiltä puolueilta tai aiemmin äänestämättä jättäneiltä. Vihreät puolueet ovatkin radikaalin vasemmiston viemien äänien päälähde, koska huolimatta niiden ”ei vasemmalla eikä oikealla” -kuvasta, aktivistit sijoittavat itsensä yleensä vasemmistoon.

3) *Protestiäänestäjät.* Viimeinen osa radikaalien vasemmistopuolueiden kannatuksesta on yksinkertaisesti poliittista protestointia, erityisesti populistisiksi ja/tai itsensä kiivaiksi EU:n vastustajiksi asemoineiden puolueiden kohdalla.

---

⁶ Lisää aiheesta Dan Hough, Michael Koss ja Jonathan Olsen: *The Left Party in Contemporary German Politics*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2007.

Se ei ole uutta, sillä protestiäännet olivat pääselitys vaihteluihin kommunistien kannatuksessa myös neuvostoaikana. Usein vasemmiston saaman äänimäärän kasvu on lähes kokonaan protestilähtöistä, esimerkiksi Kreikan radikaalin vasemmiston voimistumista syyskuussa 2007 edelsi laajalle levinnyt yleinen kiukku, joka sai alkunsa keskustaoikeiston kyvyttömyydestä hoitaa kesän metsäpaloja.

Vasemmistopuolueet onnistuvat usein vetoamaan aiemmin nukkuneisiin äänestäjiin (kuten Portugalin BE 2005). Kommunismin rapautuminen ja etenkin hallituksessa olevien sosialidemokraattisten puolueiden oikeistolaistuminen on – jättämällä tilaa poliittisen kentän vasemmalle reunalle ja avaamalla kilpailun perinteisten teollisuustyöläisten äänistä – lisännyt radikaalivasemmiston mahdollisuuksia hyötyä pitkäkestoisista protesteista.

Myös sosialidemokraattien kritiikitön sopeutuminen EU:n markkinaintegraatiopoliittikkaan on antanut vasemmistopuolueille mahdollisuuden omaksua EU-vastaisuus osaksi identiteettiään ja erottautua sen avulla sosialidemokrateista ja muista valtavirran poliittisista toimijoista.

Vasemmistopuolueiden jäsenten ja äänestäjien sosiaalista ja ideologista taustaa on tutkittu hyvin vähän.⁷ Puolueiden erilaisista historioista kertoo se, että niiden

---

⁷ Kappaleen tiedot on saatu ja sovellettu Anna Striethorst, 'Members and Electorates of Left Parties in Europe' (esitetty vasemmistopuolueiden kolmannessa strategiaseminaarissa Helsingissä, Muutos! Työpajassa, Helsinki, 1.-2. huhtikuuta 2011).

kannatuspohja vaihtelee tavalla, josta on vaikea löytää yleisiä trendejä.

Joitain yleistyksiä voidaan kuitenkin tehdä.

Ensinnäkin suurin osa vasemmistopuolueista on edelleen ”tavallisten ihmisten puolueita”. Niiden jäsenistä suhteellisen suuri osa muodostuu pienituloisista ja prekaarityövoimasta. Toiseksi, vasemmistopuolueissa on usein paljon (joskus jopa yli 50 prosenttia) työvoiman ulkopuolella olevia jäseniä (kuten eläkeläisiä, työttömiä, itsensä työllistäviä ja opiskelijoita). Kolmanneksi, ne eivät ole *työväenluokan puolueita*. Suurimmas-
sa osassa nykyisiä vasemmistopuolueita työläiset ovat vähemmistössä.

Esimerkiksi Saksan vasemmistopuolue kertoo, että sen jäsenistä vain 16,3 prosenttia kuuluu työväenluokkaan. Jopa neuvostoaikana, siitä huolimatta, että vahvat kommunistipuolueet korjasivat kunnian työväenluokan puolueena toimimisesta, ne eivät koskaan olleet *työläisten puolueita*, sillä vain pieni osa työläisistä on kannattanut niitä.⁸

Suurin osa työväenluokkaisista äänestäjistä, niin silloin kuin nytkin, tukee sosialidemokraattisia puolueita. Kyse ei ole siitä, että työväenluokan tuki olisi merkityksetöntä, ja eräät puolueet (esimerkiksi Suomen VAS) ovat säilyttäneet vahvat juuret työväenluokassa. Siitä huolimatta vasemmistopuolueiden kannatuksesta suurin osa tulee julkisen sektorin ja palvelualojen työnt-

---

⁸ Gerassimos Moschonas, *In the Name of Social Democracy: The Great Transformation from 1945 to the Present*, London, Verso, 2002, s. 50.

kijöiltä. Esimerkiksi 75 prosenttia Norjan SV:n jäsenistä työskentelee julkisella sektorilla.

Kaiken kaikkiaan vasemmistopuolueiden kannattajakunnasta erottuu kaksi päätyyppiä: teollisuuskommunistit ja jälkiteollinen libertaarivasemmisto. Suurimmassa osassa puolueita molemmat esiintyvät jollain tasolla ja joissain tapauksissa jäsenistö ja äänestäjäkunta eivät ole erityisen samanlaisia, esimerkiksi Italian PRC:n äänestäjäpohja vastaa teollisuuskommunistien profiilia enemmän kuin sen kirjava jäsenkunta.⁹

Teollisuuskommunistinen profiili luonnehtii edelleen monia kommunistisia puolueita. Muihin vasemmistopuolueisiin verrattuna kommunisteilla vaikuttaa olevan vanhempi, työväenluokkaisempi, miehisempi ja vähemmän koulutettu äänestäjäkunta, erittäin menestyviä puolueita (esimerkiksi AKEL tai Moldovan PCRM) lukuun ottamatta.

Äänestäjäkunnan ikääntyminen, lisääntyvä konservatiivisuus ja marginalisoituminen voivat uhata kommunistipuolueiden olemassaoloa tulevaisuudessa. Jopa eräät *entiset* kommunistipuolueet näyttävät merkkejä vastaavasta, erityisesti ikääntymisen kohdalla. Esimerkiksi Saksan Linken jäsenten keski-ikä on 63 vuotta. Lähes kolmasosa Suomen VAS:in jäsenistä on yli 70-vuotiaita, vain 25 prosenttia heistä on alle 50-vuotiaita ja vain alle 5 prosenttia alle 30-vuotiaita.

---

⁹ Luokittelu on omani, mutta olen käyttänyt sen kehittämissä suunnilleen vastaavia Tim Spierin, Dietmar Wittichin ja Anna Striethorstin kirjassa Striethorst: 'Members and Electorates...' esittämiä kategorioita.

Jälkiteollisen libertaarivasemmiston profiili luonnehtii puolueita (erityisesti demokraattisia sosialisteja), joiden kannattajat muistuttavat vihreiden puolueiden kannattajakuntaa. Ne houkuttelevat nuoria, valkokaulustyöläisiä ja naispuolisia tukijoita ja niillä on vahva kannatus opiskelijoiden ja korkeakoulutuksen saaneiden parissa. Jälkiteolliseen libertaarivasemmistoon kuuluvat Norjan sosialistinen vasemmistopuolue SV, Tanskan punavihreä-allianssi EL, Islannin vasemmisto-vihreä liike VG, Hollannin SP, Portugalin vasemmistoblokki sekä Kreikan Synaspismós, jolla tosin on vähemmän naiskannattajia.

Joissain puolueissa profiilit näyttävät yhtyvän. Selkeimpiä esimerkkejä ovat Suomen VAS, Italian PRC, Tanskan SF, Ruotsin V ja Saksan Linke. Niissä sekä teollinen että jälkiteollinen profiili ovat hyvin edustettuina. Joissain maissa profiileja edustavat eri puolueet, tärkeimpinä esimerkkeinä Kreikan KKE ja Portugalin PCP, joiden äänestäjät ovat teollisuuskommunisteja ja Synaspismós ja Portugalin BE, jotka kuuluvat jälkiteolliseen libertaarivasemmistoon.

On selvää, että työläisten lukumäärän väheneminen samalla, kun talous on siirtymävaiheessa teollisesta jälkiteolliseen, on vaikuttanut sekä puolueiden kannattukseen että vasemmistopuolueiden kykyyn edustaa perinteistä "proletariaattia". Niiden täytyy vedota uusiin jälkiteollisiin kansankerroksiin menettämättä samalla aiempaa teollisuustyöläisiltä saamaansa tukea.

Tässä tehtävässä niitä haastavat kilpailevat puolueet sekä mahdolliset identiteettiin ja ideologiaan liittyvät ongelmat tilanteessa, jossa niiden äänestäjät ja jäsenet uhkaavat muuttua epävarmoiksi ja liikkuviksi.

Vaalimenestykset ja -tappiot

Yhteisistä teemoista huolimatta merkittävimpien eurooppalaisten vasemmistopuolueiden vaalimenestyksestä syntyy hyvin kirjava kuva (taulukko 3). Siinä näkyy äkkijyrkkä lasku 1990-luvulla (10,9 prosentista 7,5 prosenttiin äänistä), jota seurasi hienoinen toipuminen 8,3 prosenttiin 2000-luvulla. Toisin sanoen vasemmistopuolueet menettivät 41 prosenttia 1980-luvun kannatuksestaan 1990-luvulla ja saivat siitä 11 prosenttia takaisin 2000-luvulla.

Yksittäisten puolueiden menestys vaihtelee kuitenkin paljon. Joissain tapauksissa puolueen kannatus on noussut jyrkästi 1990-luvulta (esimerkiksi Hollannissa ja Saksassa) ja toisissa puolestaan laskenut rajusti (esimerkiksi Ranskassa, Italiassa ja Ukrainassa). Muualla kannatus on pysynyt *suhteellisen* ennallaan ja kokonaisuutena muutos on ollut pientä kahdenkymmenen vuoden aikana. Mikä selittää eroja puolueiden menestyksessä?

Lyhyt analyysi ei tietenkään tee täyttä oikeutta todellisuudelle, johon vaikuttavat lukuisat muuttujat.¹⁰ Päätekijät voidaan kuitenkin vetää yhteen seuraavasti, puolueiden ulkoisista aloittaen ja puolueiden sisäisiin tekijöihin edeten.

---

¹⁰ Lisävalaistusta asiaan March, *Radical Left Parties*.

Modernisaation kriisi. 1980-luvun jälkeisen järjestelmänvastaisten puolueiden menestyksen – niin oikeistolaisien, vasemmistolaisten kuin vihreidenkin – yhteinen selittäjä on modernisaation kriisi.¹¹ Käsitteeseen kiteytyy monia asioita: siirtyminen teollisesta jälkiteolliseen talouteen, luokkaidentiteettien ja etenkin perinteisen proletariaatin roolin hiipuminen, sodanjälkeisen sosialidemokraattisen konsensuksen – jonka kestäessä monet keskusta-oikeistolaiset ja keskusta-vasemmistolaiset puolueet harjoittivat keynesiläistä talouspolitiikkaa ja suojelivat kansallista hyvinvointivaltiota – päättyminen, ja uusliberaalin globalisaation kukoistus 1970-luvulta alkaen.

Yhdessä nämä tekijät ovat tuottaneet kansankerroksen, joka tulkitsee itsensä ”modernisaation häviäjiksi”, ja jota aineellisesti ja henkisesti uhkaa vallitsevan kapitalistivaltion ilmeinen kyvyttömyys valvoa rajoja, taloutta ja hyvinvointia. Kehityksestä ovat ilmaantuneet kertomaan protestoinnin uudet muodot.

Populistinen ajanhenki. Yksi protestoinnin uusista muodoista on populismin yleisyys. Euroopan poliittiset toimijat ovat alkaneet käyttää populistisia ilmaisuja – erityisesti esitellessään itsensä ”tavallisten ihmisten tavallisiksi edustajiksi” ja kuvatessaan vastustajiaan elitisteiksi.¹²

---

¹¹ Käsitteen luoja on Hans-Georg Betz, *Radical Right-Wing Populism in Western Europe*, St. Martin's Press, 1994

¹² Mudde: 'The Populist Zeitgeist'.

Taulukko 3: Vasemmistopuolueiden suhteelliset ääniosuudet Euroopan parlamentin vaaleissa 1990—2013

Maa/Puolue	Ääniä keskimäärin 1980-1989	Ääniä keskimäärin 1990-1999	Ääniä keskimäärin 2000-2013
Britannia (Respect)	n/a	n/a	0.2
Britannia (Skotlanti) (SSP)	n/a	2.0	3.8
Espanja (PCE)	5.9*	9.2*	5.3*
Hollanti (SP)	0.4	2.4	9.7
Irlanti (DL) (g)	3.2	2.7	n/a
Irlanti (SP)	n/a	0.7	1.1
Islanti (VG)	15.4 (e)	12.6	14.9
Italia (PRC/PdCI)	28.2 (h)	7.1	5.0
Italia (SEL) (i)	n/a	n/a	3.2
Kreikka (DIKKI)(f)	n/a	4.4	2.2
Kreikka (KKE)	10.4	5.1	6.7
Kreikka (Syriza)(e)	1.6	3.0	10.0
Kypros (AKEL)	30.1	31.8	32.8
Latvia (LSP)	CP	8.5*	22.0*
Luxemburg (KPL)	5.3	1.6	1.2
Luxemburg (LÉNK)	5.3 (j)	2.5	2.6
Moldova (PCRM)	CP	30.1	45.9
Norja (SV)	6.8	7.0	9.2
Portugali (BE)	n/a	2.4	6.1
Portugali (PCP)	15.6*	8.8*	7.6*
Ranska (PCF)(d)	12.4	9.6	5.3
Ruotsi (V)	5.6	7.6	6.6
Saksa (LP)	CP	4.0	8.2
San Marino (RCS)	26.6 (k)	3.4	7.5
Slovakia (KSS)	CP	2.1	2.9
Suomi (VAS)	13.5(c)	10.7	8.9
Sveitsi (PdA) (l)	0.9	1.0	0.9
Sveitsi (S) (m)	n/a	0.5	0.5
Tanska (EL)	0.9(a)	2.5	3.7
Tanska (SF)	12.6	7.7	8.7
Tsekin tasavalta (KSCĎM)	CP	12.1	14.2
Ukraina (KPU)	CP	18.7	10.6
Venäjä (KPRF)	CP	19.7	14.5
Viro (EÜVP)	CP	6.1*(b)	0.3
Koko EU	10.9	7.5	8.3

"Merkittäväksi" määritellään puolue, joka on saanut parlamenttipaikkoja vähintään yhdessä kansallisessa äänestyksessä. Skotlanti on mukana valtiona, mutta ei itsenäisenä. SSP:lla ei ole koko Britanniassa toimivaa vastinetta,* viittaa koalitioon, CP viittaa johtavaan kommunistiseen puueeseen, (a) Tanskan kommunistinen puolue, (b) ennen vuotta 2006 Viron vasemmistopuolue (aiempi Viron sosialidemokraattinen työväenpuolue) koalitiossa Viron yhdistyneen kansanpuolueen (EÜRP) kanssa, (c) Suomen kansandemokraattinen liitto (SKDL, 1987 SKDL+Demokraattinen vaihtoehto), (d) koalitiossa Vasemmistorintaman (Front de gauche) kanssa, (e) ennen vuotta 2004 Synaspismós, (f)

1989-2013 Äänimäärän muutos	Äänimäärän muutos 1999-2013	Korkein 1989 jälkeen	Matalin 1989 jälkeen
n/a	n/a	0.3 (2005)	0.1 (2010)
n/a	1.8	6.9 (2003)	0.4 (2011)
-0.6	-3.9	9.2* (1993/6)	3.8* (2008)
9.3	7.3	16.6 (2006)	1.3 (1994)
n/a	n/a	2.8 (1992)	2.5 (1997)
n/a	0.4	2.2 (2011)*	0.6 (2007)
-0.5	2.3	21.7 (2009)	8.8 (2003)
-23.2	-2.1	8.6 (1996)	2.2* (2012)
3.2	3.2	3.2 (2012)	3.2 (2012)
n/a	-2.2	4.4 (1996)	1.8 (2004)
-3.7	1.6	8.5 (2012)	4.5 (1993/2012)
8.4	7.0	26.9 (2012)	2.9 (1993)
2.7	1.0	34.7 (2001)	30.6 (1991)
n/a	13.5*	28.4* (2011)	5.6 (1995)
-4.1	-0.4	1.6 (1996)	0.9 (2004)
-2.7	0.1	3.3 (1999/2009)	1.6 (1994)
n/a	15.8	50.1 (2001)	30.1 (1998)
2.4	2.2	12.5 (2001)	6.0 (1997)
n/a	3.7	9.8 (2009)	2.4 (1999)
-8.0	-1.2	9.0* (1999)	7.0* (2002)
-7.1	-4.3	9.9 (1997)	4.3 (2007)
2.0	-1.0	12.0 (1998)	4.5 (1991)
n/a	4.2	11.9 (2009)	2.4 (1990)
-19.1	4.1	9.1* (2012)	3.3 (1998)
n/a	0.8	6.3 (2002)	0.7 (2012)
-4.6	-1.8	11.2 (1995)	8.1 (2011)
0	-0.1	1.2 (1995/2011*)	0.7 (2003/2007)
n/a	0	1.2 (2011*)	0.4 (2007)
2.8	1.2	6.7 (2011)	1.7 (1990)
-4.9	1.0	13.0 (2007)	6.0 (2005)
n/a	2.1	18.5 (2002)	10.3 (1996)
n/a	-8.1	24.7 (1998)	3.7 (2006)
n/a	-5.2	24.3 (1999)	11.6 (2007)
n/a	-5.8	6.1* (1999)	0.1 (2007)
-2.6	0.8		

Demokraattissosiaalinen liike, vuodesta 2007 liitossa SYN:n kanssa, (e) Kansanliitto (AB) vuoteen 1995, (g) Demokraattinen vasemmisto, Erosi Työväenpuolueesta 1992, liittyi Labouriin 1999, (h) Italian kommunistinen puolue (PCI), (i) Vasen Ympäristö Vapaus, (j) Luxembourgin kommunistinen puolue (KPL) vuoteen 1999, (k) San Marinon kommunistinen puolue (PCS), (l) Sveitsin työväenpuolue, (m) Solidaarisuus, liitossa työväenpuolueen kanssa 2011 ja siksi vaalitulos ei ilmoiteta erikseen.

Lähde: www.parties-and-elections.eu. (25.3.2013).

Kehityksen ratkaisevin tekijä on ollut EU:n integraatio. Se on kansalliseen yhtenäisyyteen vaikuttanut, eliitin johtama hanke, jolle on tunnusomaista uusliberalistinen suuntautuminen markkinoiden yhdentymiseen. Siitä on tullut uuspopulistien hyökkäysten suosikkikohta arkkityyppisesti kaukaisena, arvaamattomana ja epäsuosittuna politiikkana, jota toteuttaa kasvoton byrokraattinen eliitti.

Kommunismien jälkeisestä Itä-Euroopasta – jossa puoluejärjestelmä on jäsentymätön, traditio autoritaarinen ja tyytymättömyys demokratian toteutumiseen syvää – on tullut hedelmällinen maaperä populismille. Vasemmistopuolueet ovat onnistuneet hyötymään ulkoisesta toimintaympäristöstään. Ne ovat avoimesti kritisoineet uusliberaalia globalisaatiota yleisesti ja EU:a erityisesti vapaan markkinaintegraation suosimisesta valtiojohtoisen markkinoiden säätelyn sijaan, ja liittoutuneet globaalien oikeusliikkeen (GJM) kanssa ”globalisaation häviäjien” puolustajiksi uudenlaista taloudellista turvattomuutta, yleensä työelämän epävarmuutta, vastaan. Kun vastaavat mielialat ovat äänestäjäkunnan keskuudessa voimakkaita, vasemmistopuolueiden äänestyspotentiaali näyttää kasvavan.

Historiallinen perintö. Menneisyydellä on merkitystä, erityisesti siksi, että suurin osa vasemmistopuolueista ei ole aivan uusia. Niillä on joko pitkä historiallinen tausta (kuten Kreikan KKE:lla, joka perustettiin 1924) tai ne ovat vanhempien järjestöjen viimeaikaisia uudelleen-

muodostumia, kuten Saksan Linke, jonka edeltäjä Demokraattisen sosialismin puolue syntyi Itä-Saksaa johdaneesta Sosialistisen yhtenäisyyden puolueesta 1990.

Esimerkiksi suurinta osaa Itä-Euroopan puolueista (kuten Venäjän KPRF:a) kutsutaan yleisesti ”seuraaja-puolueiksi”. Ne ovat perineet enemmistön aiempien valtapuolueiden jäsenistä ja ideologiasta, samoin kuin ”käyttökelpoisen menneisyyden” eli osia kommunismin perinnöstä, joka edelleen saa kannatusta kansan keskuudessa.¹³ Länsi-Euroopassa Kyproksen AKEL, Kreikan KKE, Ranskan PCF ja Italian PRC ovat vedonneet syvään juurtuneeseen, mutta vähenevään, 1920-luvun alusta periytyvään ”sankarilliseen” vallankumouksellisuuteen.

Ylipäättään vasemmistopuolueet menestyvät siellä, missä ne ovat menestyneet ennenkin. Heikko historia tarkoittaa heikkoja vasemmistopuolueita myös nykyhetkessä. Muutamaa harvaa poikkeusta lukuun ottamatta (Saksa ja Hollanti) sieltä, missä ei 1980-luvulla ollut menestyvää vasemmistopuoluetta, sellaista ei löydy nytkään.

Historian perintö on ehto nykymenestykselle, mutta ei riittävä. Esimerkiksi entisen Neuvostoliiton kommunistipuolueet ovat menestyneet vaaleissa Venäjällä, Moldovassa, Ukrainassa, Latviassa ja Valkovenäjällä. Se kertoo merkittävästä, neuvostovallan ajalta juontuvasta ”käyttökelpoisesta menneisyydestä”.

---

¹³ Lisätietoa: András Bozóki and John T. Ishiyama, eds., *The Communist Successor Parties of Central and Eastern Europe*, Armonk, N.Y., M.E. Sharpe, 2002.

Baltian maissa, paitsi Latviassa, samoin Neuvostoliiton ulkopuolisissa entisissä Itä-Euroopan maissa, lukuun ottamatta Tsekin tasavaltaa, ei ole ollut menestyvää vasemmistopuoluetta vuoden 1989 jälkeen. Syynä on johtavien kommunistipuolueiden kotimaisen legitimitetin puute. Erityisesti se näkyy siellä, missä kommunismi nähtiin tuontitavarana. Yleisesti ottaen Neuvostoliiton ulkopuolisissa Itä-Euroopan maissa kommunismilta puuttui riittävä kotimainen legitimitetti, jotta jälkikommunistisille vasemmistopuolueille olisi ollut tilausta.

Suurimmassa osassa kyseisiä maita, esimerkiksi Unkarissa ja Puolassa, aiemmista kommunisteista tuli sosialidemokraatteja ja vasemmistopuolueista täysin marginaalisia. Entisten kommunistien sosialidemokraattiset puolueet omivat yhteydet ay-liikkeeseen ja aiempaan äänestäjäkuntaansa, johon kuului merkittävä määrä aktivisteja, jotka muuten olisivat voineet muodostaa riippumattomia vasemmistopuolueita (esimerkiksi Bulgarian sosialistisen puolueen marxilainen forumi).

Tsekin tasavalta on osittainen poikkeus yleisestä trendistä, ja KSČM on ollut yksi Euroopan vahvimpia vasemmistopuolueita. Osittain sen voi selittää vahvala sotienvälisellä kotimaisella sosialistisella perinteellä, joka jatkui kommunistien valtakautena.

Myös Latvian sosialistinen puolue näyttää suhteellisen suosituilta. Vaalimenestyksensä se on kuitenkin hankkinut pikemmin vetoamalla Latvian venäläis-

väestön etnisiin tunteisiin kuin vasemmistolaiseen puolueohjelmaan. Toimiessaan itsenäisesti 1990-luvulla se ei koskaan saanut yli 6 prosenttia äänistä. Sitten se onnistui, mutta siitä kiitos kuuluu liittoutumiselle muiden venäjänkielisten, vasemmalle kallistuvien puolueiden kanssa. Myöhemmin siitä on tullut osa keskustavasemmistolaista Harmoniakeskusta (*Saskanas Centrs*), joka on ollut Latvian suurin parlamenttiryhmä vuodesta 2011.

Taloudellinen ahdinko. Ei ole yllättävää, että köyhissä oloissa vasemmistopuolueiden kannatuksella on taipumus nousta. Painottavathan ne enemmän kuin useimmat muut puolueet taloudelliseen ja työelämän turvaan liittyviä kysymyksiä, jotka vaikuttavat erityisesti vähäosaisiin ja työväenluokkaisiin äänestäjiin.

Ilmeistä suoraa suhdetta taloudellisen ahdingon ja vasemmistopuolueen menestyksen välillä ei kuitenkaan ole, pääasiassa siksi, että myös valtavirran oppositio ja muut protestipuolueet voivat hyötyä tilanteesta.

Toisinaan talous vaikuttaa selvästi. Esimerkiksi tuki Venäjän, Ukrainan ja Moldovan kommunisteille oli hui pussaan neuvostoajan jälkeisen syvimmän taloudellisen romahduksen aikana 1998–2001, Portugalin BE voimistui, kun maan talous kangerteli myöhemmin 2000-luvulla. Vasemmistoblokki tosin otti takapakkia 2011 keskellä Portugalin velkakriisiä.

Myös vastaesimerkkejä löytyy: vasemmistopuolueen kannatus nousi monessa maassa vuosina 2007–

2008 samaan aikaan, kun BKT kasvoi ja työttömyys väheni (esimerkiksi Tanskassa, Kreikassa ja Hollannissa) ja laski työttömyyden kasvusta huolimatta esimerkiksi Espanjassa 2008 ja Tsekin tasavallassa 2005. Keskimäärin 14,5 prosentin työttömyys ei ole edistänyt menestyvän vasemmistopuolueen syntyä Puolaan. Selvää siis on, että taloudelliset tekijät ovat tärkeässä taustaroolissa, mutta kaukana määräävästä asemasta.

Poliittiset instituutiot ja puoluejärjestelmä. Kuten muuta puolueita, vasemmistopuolueita eivät toimi tyhjiössä, vaan ovat vuorovaikutuksessa poliittisten instituutioiden ja kilpailevien puolueiden kanssa.

Koska vasemmistopuolueet ovat enimmäkseen pieniä, ne ovat monia muita puolueita alttiimpia ulkoisille tekijöille. Esimerkiksi silloin, kun vaalijärjestelmä ei ole erityisen suhteellinen tai kun äänikynnys päästä parlamenttiin on korkea, pienten puolueiden mahdollisuudet heikkenevät, eivätkä vasemmistopuolueet muodosta poikkeusta.

Esimerkki enemmistövaalitavan vaikutuksesta on Britannia – siellä se (”eniten ääniä saanut voittaa”) on pysyvästi estänyt pieniä puolueita pääsemästä mukaan poliittiseen järjestelmään. Esimerkki korkeasta äänikynnyksestä on Unkari 5 prosentilla. Unkarin Työläisten puolue (*Munkáspárt*) sai 1990-luvulla 3–4 prosenttia äänistä, mutta se ei päässyt parlamenttiin, kun esimerkiksi Hollannissa vastaava osuus äänistä olisi tuonut parlamenttijäsenyyden.

Yleisesti ottaen keskisen Itä-Euroopan maiden (esimerkiksi Liettua ja Slovakia) korkea äänikynnys on varmasti vaikuttanut sikäläisten vasemmistopuolueiden ajautumiseen marginaaliin, mutta se ei ole aiheuttanut sitä.

Monien Itä-Euroopan maiden vasemmistopuolueet ovat kärsineet rajoittavasta lainsäädännöstä. Vuosina 1991–1993 monet itäeurooppalaiset, kommunisminvastaiset vallanpitäjät kielsivät kommunistiset puolueet ja pakkolunastivat niiden omaisuuden. Useissa entisen Neuvostoliiton alueen maissa kiellot on sittemmin kumottu, mutta joissain maissa, kuten Albaniassa ja Baltian maissa, kommunismi on edelleen laitonta. Muutamissa muissa (esimerkiksi Romania, Kroatia ja Serbia) kommunisteja ei ole enää varsinaisesti kielletty, mutta he kohtaavat jatkuvasti vaikeuksia vaaleihin rekisteröitymisessä.

Poliittinen tyhjiö. Yksi merkittävimmistä vasemmistopuolueiden menestykseen vaikuttavista tekijöistä on se, onko niiden käytettävissä poliittista tilaa. Joissain maissa, niiden joukossa Itävalta ja Saksa, on ollut keskustavasemmiston ja keskustaoikeiston muodostamien ”suurten koalitioiden perinne”. Valtavirran puolueiden yhteistyö on auttanut muita puolueita – erityisesti populistieja – jotka ovat voineet kerätä ääniä väittämällä, että kaikki ”vallanpitäjät” ovat samanlaisia ja että uusia voimia tarvitaan rikkomaan eliitin keskinäiset sopimukset.

Ilmiö on havaittavissa Hollannissa ja Saksassa, joissa SP ja Linke ovat lisänneet vetovoimaansa viittaamalla sosialidemokraattien yhteistyöhön keskustaoikeiston kanssa esimerkkinä sekä sosialidemokratian uusliberalisoitumisesta että sosialidemokraattien piittaamattomuudesta omista äänestäjistään.

Ylipäätään monet vasemmistopuolueet ovat yrittäneet esitellä itsensä "vasemmiston omatuntona" tai "oikeana vasemmistona" ja vedonneet äänestäjiin, jotka ovat olleet tyytymättömiä sosialidemokraattien väitettyyn vanhojen kannattajien "myymiseen". Keino on usein osoittautunut sangen menestyksekkääksi. Esimerkiksi Hollanin SP vuonna 2006 ja Saksan Linke 2005 hyötyivät pääsääntöisesti sosialidemokraattien kustannuksella.

Kreikan Syriza (joka kasvatti äänimääräänsä 4,6 prosentista 26,9 prosenttiin vuonna 2012) on esimerkki puolueesta, joka on menestyksekkäimmin käyttänyt hyväkseen sosialidemokraattisen puolueen (PASOK) täydellistä maineen ja ideologian romahdusta, kun se on tuonut itseään esiin uskottavana vasemmiston johtopuolueena sosialidemokraattien äänestäjille ja ydinjoukoille.

Kalastelu sosialidemokraattien vesillä voi kuitenkin olla vaarallista ja itse asiassa se voi jopa viedä ääniä vasemmistopuolueelta ja lisätä ne sosialidemokraattien koriin. Vasemmistopuolueen kannatus on erityisen haavoittuva, jos johtava sosialidemokraattinen puolue voi väittää saamiensa äänten olevan "hyödyllisempiä"

oikeistonvastaisessa kamppailussa kuin vasemmistopuolueelle annetut.

Ilmiö oli selvästi näkyvissä syyskuussa 2012 Hollannissa. Kun Työväenpuolueen (PvdA) johtaja Diederik Samsom menestyi vaalitentissä paremmin kuin sosialistien Emile Roemer, se riitti sinällään kaatamaan SP:n romahtaneen kannatuksen PvdA:n pussiin.

Aina sosialidemokraattien äänistä hyötyminen ei ole mahdollista. Kaikki sosialidemokraatit eivät koskaan siirtyneet selvästi oikealle. Belgiassa ja osittain Ranskassa sosialistipuolueet eivät omaksuneet blairismia. Lisäksi monissa maissa, esimerkiksi Kyproksessa, Moldovassa ja Venäjällä, sosialidemokraatit ovat jatkuvasti olleet kommunisteja heikompia, joten vastaavaa dynamiikkaa ei niissä voida soveltaa.

Vasemmistopuolueiden mahdollisuuksia hyödyntää keskustavasemmistossa olevaa poliittista tyhjiötä haittaa merkittävästi myös kilpailu muiden puolueiden, vihreiden ja ennen kaikkea radikaalin oikeiston, kanssa.

Suurin osa Euroopan vihreistä puolueista ei enää ole radikaaleja (etenkään suhteessaan kapitalismiin). Esimerkiksi Suomessa ja Länsi-Saksassa voimakkaat vihreät puolueet ovat kuitenkin omaksuneet valtavirran ulkopuolisia huolenaiheita ja jatkaneet näin kilpailua vasemmistopuolueiden kanssa valkokaulusäänestäjistä.

Menestyvä vihreä puolue on yksi syy siihen, että sekä Suomessa että Ruotsissa vasemmistopuolueet ovat

viime aikoina menestyneet huonommin kuin Norjassa ja Tanskassa. Jälkimmäisistä puuttuvat vihreät kilpailijat ja se antaa vasemmistopuolueille mahdollisuuden kerätä kunnia ”eko-sosialistisuudesta”. Etelä- ja etenkin Itä-Euroopassa vihreistä ei postmaterialistisen politiikan puuttuessa ole vasemmiston kilpailijoiksi.

Siihen, että radikaalit oikeistopuolueet ja radikaali vasemmisto kilpailevat keskenään, ei sisälly ristiriitaa. Historiasta ilmiö on tunnetuin Ranskan kommunistisen puolueen taantumasta 1980-luvulla: sana *gaucholepeniste* – Le Penin vasemmistoäänestäjät – keksittiin, kun ranskalaiset työväenluokkaiset kommunistit loikkasivat joukolla Ranskan kansalliseen rintamaan (*Front National, FN*).¹⁴

Radikaalit oikeistopuolueet ovat olleet myös modernisaation kriisin pääasiallisia hyötyjiä, eivät pelkästään identiteetti- ja maahanmuuttokysymysten, vaan myös niin kutsutun ”hyvinvointisovinnisminsa” vuoksi – käsitteellä viitataan hyvinvointivaltion ”sosiaaliseen” puolustamiseen ulkopuolisia vastaan.

Monet nykyisistä radikaaleista oikeistopuolueista, esimerkiksi Perussuomalaiset, Kreikan LAOS ja Britannian kansallispuolue, väittävät estoitta olevansa todellisia työväenpuolueita ja puolustavansa alkuperäispopulaation hyvinvointivaltiota. Näin äänestäjät voivat mieltää radikaalin oikeiston tuovan EU-vastaisuuden, antiglobalisaation ja järjestelmänvastaisuuden tunnot

---

¹⁴ Esimerkiksi Nonna Mayer, *Ces Français Qui Votent FN*, Paris, Flammarion, 1999.

ilmi paremmin kuin samaan pyrkivän radikaalivasemiston.

Kaikkiaan ulkoisissa olosuhteissa oli jo ennen vallitsevaa kriisiä useita piirteitä, jotka antoivat vasemmistopuolueille menestysmahdollisuuden monessa Euroopan maassa. Kuitenkaan läheskään kaikista Euroopan maista ei vahvoja vasemmistopuolueita löydy. Siksi ulkoisia tekijöitä on tarkasteltava kontekstuaalisesti pikemmin kuin varsinaisina syinä ja siksi on syytä kohdistaa katse puolueiden strategioihin ja sisäisiin/johtajuustekijöihin:

Puolueen alkuperä. Puolueet, jotka ryhtyivät muuttamaan kommunismia jo ennen kuin kommunismi romahti, selviytyivät romahduksesta parhaiten. Näin kävi erityisesti Skandinavian maissa, joissa siirtymä ortodoksisesta marxismi-leninismistä alkoi 1960-luvun alussa.

Myös monien vasemmistopuolueiden kehitys (uudelleen)perustamisen jälkeen 1980–1990 -lukujen vaihteessa osoittaa, että puolueen mahdollisuus hyödyntää perintöään riippuu paljolti siitä, miten eliitti ratkaisi valtakamppailunsa, kun kommunismista luovuttiin 1990-luvun alussa. Kyseinen ajanjakso vaikutti pysyvästi siihen, onnistuiko puolue ottamaan selvän jälkikommunistisen suunnan. Esimerkiksi aiemmin maolainen Hollannin SP otti nopeita askeleita keskustan suuntaan, pois leninismistä vuoden 1991 jälkeen.

Siellä, missä sisäisiä ristiriitoja ei ratkaistu päättäväisesti, puolueet juutuivat sisäisiin riitoihin strate-

gisista suunnista. Italian PRC, joka ei koskaan saanut puolueohjelmaa laadittua, on tästä malliesimerkki. Monien kiistojen juuret olivat neuvostoajassa.

Puolueen sisäinen tasapaino. Puolueen organisoituminen on niin ikään tärkeä tekijä. Perinteisesti liiallinen riippuvaisuus demokraattisesta sentralismista oli kommunististen puolueiden ratkaiseva heikkous. Puolueet, joiden tulkinnat olivat joustavampia, sopeutuivat helpommin. Neuvostoajan jälkeen malli on toistunut: jotkut puolueet ovat yhdistäneet demokraattisen sentralismin ideologiseen ja strategiseen joustavuuteen kuten AKEL ja PCRM, monet taas ovat osoittaneet demokraattiselle sentralismille tyypillistä dogmaattisuutta.

Monet vasemmistopuolueet ovat kuitenkin korvanneet demokraattisen sentralismin *Basisdemokratie*’lla (ruohonjuuridemokratialla) läheisessä yhteistyössä globaalin oikeusliikkeen kanssa. Moniarvoisuuden seurauksena monet niistä ovat kärsineet merkittävästä sisäisistä erimielisyyksistä.

Kuten vihreät puolueet 1980-luvulla ne ovat jakautuneet käytännönläheisiin realisteihin (*realos*) ja periaatteellisiin fundamentalisteihin (*fundis*). Johtotasolla pragmaatikot dominoivat kasvavassa määrin, puolueen suuntautuessa ruohonjuuridemokratiaan lisääntyy fundamentalistien määrä.

Vanhat oppiriidat ovat heikenneet, mutta eivät kadonneet ja erityisesti monet kommunistiset puolueet ovat pitäytyneet konservatiivisina ja nurkkakuntai-

sina. Jopa näennäisesti ex-kommunistiset puolueet, kuten Italian PRC ja Suomen Vasemmistoliitto, ovat usein olleet ongelmassa pitkäkestoisten ideologisten ja strategisten kiistojen vuoksi. Jälleen kerran Italian PRC on paras esimerkki. Se oli sisäisesti hajanainen ja sille kehittyi perinne, että johto jakautui ratkaisevilla hetkillä, ja tässä vuoden 2001 jälkeinen sitoutuminen sosiaaliin liikkeisiin ei ainakaan auttanut. Samalla tavalla Suomen VAS:in johtaja Suvi-Anne Siimes syytti kipeästi erostaan vuonna 2006 puolueen sisäistä neuvostomyönteisyyttä ja leppymätöntä EU:n ja NATO:n vastustusta.

Puolueen johdolla on myös merkitystä. Puolueissa, joissa konservatiivit säilyttivät 1990-luvun alussa johtoaseman (esimerkiksi KKE, PCP, KPRF, KPU), jatkettiin suhteellisen suvaitsematonta ja dogmaattista, sisäänpäin kääntynyttä strategiaa. Toisin sanoen puolueaktivistit pidettiin tyytyväisinä ja ideologia puhtaan sen sijaan, että olisi laajennettu äänestäjäkuntaa tai tehty poliittisia kompromisseja. Vakaus säilyi, mutta dynaamisuus puuttui. Siellä, missä pragmaattiset johtajat onnistuivat säilyttämään puolueorganisaation johdon ja keskittämään ja ammatillistamaan puoluetta (kuten Hollannin SP ja Moldovan PCRM) tai tekemään yhtenäisyydestä yhden keskeisistä arvoistaan, puolueet pystyivät usein sopeutumaan joustavasti ympäristöönsä ilman pelkoa hajoamisesta.

Tehokkaimmissa puolueissa myös johtajiston rooli on muuttunut. Toisin kuin perinteisten kommunististen

puolueiden byrokraattiset ja epäkarismaattiset johtopersonat – muiden muassa Georges Marchais ja Álvaro Cunhal (nykyjohtajista KKE:n Aleka Pappariga, PCP:n Jerónimo de Sousa ja KPRF:n Gennadi Zjuganov eivät juuri vetoa puolueen vaihtoa suunnitteleviin) – monet nykyjohtajista, erityisesti populistista, ovat taitavia mediapersoonia. He luovat itsestään epädogmaattisen, mutta periaatteellisen kuvan ja heidät tulkitsevat karismaattisiksi jopa poliittiset vastustajat. Heihin kuuluvat aiempi Linken johtaja Gregor Gysi, Francisco Louça Portugalin vasemmistoblokista, Tanskan SF:n Villy Søvndal sekä Syrizan Alexis Tsipras.

Huono johtajuus on usein päivänselvä selitys. PRC:n romahdusta 2008–2009 edesauttoi harkitsematon yritys perustaa uusi ”sateenkaarivasemmiston” koalitio, jota kannattajat eivät ymmärtäneet. PCF ja KPRF ovat jatkuvasti uudistuneet ”liian vähän, liian myöhään”. Yleisesti ottaen johdon vaihtaminen vaikuttaa olevan yksi merkittävistä puolueen kannatukseen vaikuttavista tekijöistä. Moni puolue on hävinnyt vaalit johtajanvaihdon seurauksena. Näin kävi muun muassa Saksan Linkelle Gabi Zimmerin aikana ja Oskar Lafontainen jälkeen. Joissain tapauksissa uuden johtajan myötä puolue on myös lisännyt kannatustaan nopeasti, esimerkiksi Linke Lafontainen ja SF Søvndalin aikana.

Ideologia. Ovatko jotkin ideologiset kehityskaaret osoittautuneet muita onnistuneemmiksi? Taulukossa 4 puolueet on jaettu ideologian mukaan. Alle 3 prosenttia ääniä vaaleissa 1990 jälkeen saaneet ovat menestyneet

heikosti (S), 3–10 prosenttia keskitasoisesti (M) ja yli 10 prosenttia hyvin (L).

Kun taulukkoa 4 katsoo ensimmäisen kerran, näyttävät reformistikommunistit menestyneen vaaleissa parhaiten. Konservatiiviset kommunistit ovat sijalla kaksi ja perää pitävät populistiset sosialistit.

Näkymä on kuitenkin hieman harhaanjohtava: suuri osa reformististen kommunistien äänistä selittyy AKEL:in ja PCR:n menestyksellä. Ne ovat ainoat vasemmistopuolueet, jotka saavat vaaleissa jatkuvasti yli 30 prosenttia äänistä. Molemmat ovat tavallaan poikkeavia puolueita, joita yhdistävät tietyt piirteet: molempien kotimaa on pieni ja molempia kannattaa vakiintunut alakulttuuri. Molemmat ovat myös onnistuneet yhdistämään rautaisen sisäisen kurin maltilliseen ulkoiseen ideologiaan. Mikäli kyseiset puolueet jätetään laskuista, reformistikommunistien keskimääräinen äänisaalis laskee 5,9 prosenttiin.

Konservatiivisten kommunistien äänimäärää nostaa osaltaan LSP. Kuten todettua LSP:n 15 prosentin keskikannatus on paljolti vaaliliittojen ansiota, itsenäisenä sen ääniosuus jäisi 5–6 prosenttiin. Jos laskennassa käytetään todellista kannatusta, konservatiivikommunistien keskimääräinen ääniosuus on vain 7,1 prosenttia.

Kehityskulkuja taulukko ei avaa. Vertailu taulukkoon 3 paljastaa, että pohjoismaiden demokraattisten sosialistien kannatus on pysynyt suhteellisen vakaana ja populistisosialistien menestys on ollut dynaamisinta ja

vaihtelevinta, nopeista nousuista (Syriza, Linke, SP) romahduksiin (SSP, Respect).

Kommunistipuolueiden pitkän historian huomioon ottaen, kehityskulku kyseenalaistaa vahvasti heidän ”menestyksensä” ja viittaa siihen, että ne ovat pitkäaikaisessa ja pysyvässä alamäessä, eivätkä enää pysty palaamaan entiseen asemaansa.

Jotkut niistä ovat vakauttaneet suosionsa, mutta paljon alle 1980-luvun kannatuslukujen. Kreikassa ja Portugalissa kommunistipuolueet ovat 1990 jälkeen saaneet kaikissa vaaleissa noin 7 prosentin kannatuksen, 1970- ja 1980-luvulla niiden suosio oli kuitenkin kaksinkertainen nykyiseen verrattuna.

Sekä Ukrainan että Venäjän kommunistiset puolueet onnistuivat tekemään vaaleissa comebackin 2011-2012, mutta eivät päässeet lähellekään 1990-luvun kannatustaan.

Reformistikommunistit ovat lisäksi usein osoittaneet, että kommunismin uudistaminen on riitaisampaa ja riskialttiimpaa kuin sen hylkääminen kokonaan. Monet reformistiset kommunistipuolueet ovat kärsineet suurimpia vaalitappioita (Italia, San Marino, Ranska), monen kommunistisen puolueen tulevaisuus näyttää synkältä ja monissa valtioissa, joissa ne aiemmin olivat vahvoja, kuten Slovakiassa, niiden tulevaisuus on kyseenalainen. Suuressa joukossa maita, esimerkiksi Unkarissa ja Itävallassa, ne eivät ole onnistuneet saamaan parlamenttiedustusta lainkaan sitten vuoden 1990.

Taulukko 4: Ideologia ja puolueen suosio

	Keskimääräinen kannatus 1990-2013	Suosion taso
Konservatiiviset kommunistit		
Venäjä (KPRF)	17.1	L
Latvia (LSP)	15.3	L
Ukraina (KPU)	14.7	L
Portugali (PCP)	8.2	M
Kreikka (KKE)	5.9	M
Slovakia (KSS)	2.5	S
Luxemburg (KPL)	1.3	S
Ääniosuus keskimäärin	9.3	
Reformistiset kommunistit		
Moldova (PCRM)	38.0	L
Kypros (AKEL)	32.3	L
Tsekin tasavalta (KSČM)	12.7	L
Ranska (PCF)	7.5	M
Espanja (PCE)	7.3	M
San Marino (RCS)	5.5	M
Italia (PRC)	5.1	M
Italia (PdCI)	2.3	S
Sveitsi (PdA)	1.0	S
Ääniosuus keskimäärin	12.4	
Demokraattiset sosialistit		
Islanti (VG)	13.8	L
Suomi (VAS)	9.8	M
Tanska (SF)	8.2	M
Norja (SV)	8.1	M
Ruotsi (V)	7.1	M
Portugali (BE)	4.3	M
Kreikka (SYN)	3.7	M
Kreikka (DIKKI)	3.3	M
Viro (EÜVP)	3.2	M
Tanska (EL)	3.1	M
Irlanti (DL)	2.7	S
Luxemburg (LÉNK)	2.6	S
Sveitsi (S)	0.5	S
Ääniosuus keskimäärin	5.4	
Populistisocialistit		
Kreikka (Syriza)	11.3	L
Saksa (Linke)	6.1	M
Hollanti (SP)	6.1	M
UK (Scotland) (SSP)	2.9	S
Irlanti (SP)	0.9	S
UK (Respect)	0.2	S
Ääniosuus keskimäärin	4.6	

Lähde: Tekijän laskelmat tiedoista www.parties-and-elections.eu. (25.3.2013).

Puolueen tavoite. Monia vasemmistopuolueita on pidetty perinteisesti erittäin ideologisina ja sisäänpäinlämpiävinä. Niin voidaankin epäilemättä todeta lukuisista vähemmän menestyneistä puolueista. Lahkolaisuus ja/tai strategiset kiistat hallinnoimisen vaatimista kompromisseista ovat olleet räikeitä monessa puolueessa, muiden muassa PRC:ssa ja PCF:ssa. Monet puolueet, niiden joukossa KSČM, KKE, PCP ja KPRF, näyttävät tyytyneen osaansa ohjelmalliseen purismiin keskittyneinä ja hallituskompromisseihin tahraantumatta.

Monet puolueet, AKEL ja PCRM joukossaan, ovat kuitenkin tähänneet jo pitkään ensisijaisesti entistä suurempaan äänestäjäkuntaan ja hallituspaikkaan. Lisäksi useat puolueet ovat lisääntyvässä määrin kaa-vailleet kansallisen tason niin sanottuja ”vasen-vasen”-liittoumia keskustavasemmiston ja radikaalin vasemmiston välille. Toiset ovat pitkään etsineet uusia äänestäjiä ja liittolaisia – ennen kaikkea ne, jotka ovat nyt pysyvissä tai puolipysyvissä liittoumissa, kuten Portugalin CDU, Espanjan IU ja niin ikään Syriza, joka muuttui koalitiosta puolueeksi 2012. Latvian sosialistisen puolueen menestykseks jäsenyys Harmoniakeskuk-sessa ja Ranskan kommunistisen puolueen jäsenyys Vasemmistorintamassa vuodesta 2009 osoittavat, että yhä suurempi määrä puolueita on kiinnostunut erilaisista liittoumista.

Yleisesti ottaen voidaan havaita joitain edullisia puoluestrategioita. Monet vaaleissa menestyneistä puolueis-

ta turvaavat nykyään paljon vähemmän abstrakteihin ideologisiin iskulauseisiin ja doktriineihin kuin aiemmin. Ne pyrkivät kiteyttämään kaikki radikaalin vasemmiston trendit yhden, uusliberalismin vastaisen saatevarjon alle. Viittauksille marxilaisuuteen tai sosialismiin ei vaalimainoksiin juuri tilaa ole jäänyt. Huomattavimpia esimerkkejä ovat Portugalin BE ja Hollannin SP. Edes Olivier Besancenon, NPA:n eli aiemman vallankumouksellisen kommunistipuolueen presidenttikandidaatti ei enää kutsu itseään trotskilaiseksi.

Painottuminen lyhyen tähtäimen kampanjointiin ja keskittyminen käytännönläheisiin aiheisiin voi auttaa puolueita kasvattamaan kannatustaan. Hollannin SP:lle se onnistui 2005 EU:n perustuslaillista sopimusta vastustaneella Ei-kampanjalla.

Useat puolueet ovat ottaneet käyttöönsä epätraditionaalisia ideologisia lähestymistapoja, kuten ympäristönsuojelu, feminismi ja regionalismi. Jopa konservatiiviset kommunistit kuten KKE flirttailevat toisinaan populismin ja nationalismin suuntaan.¹⁵

---

¹⁵ Emmanouil Tsatsanis: "Hellenism Under Siege: The National-populist Logic of Antiglobalization Rhetoric in Greece", *Journal of Political Ideologies* 16(1), 2011, ss. 11-31.

Vasemmistopuolueet ja vapaa kansalaistominta

Kommunistipuolueilla on historiallisesti ollut vahva kytkös kokonaiseen alarakenteiden verkostoon, erityisesti työelämä-, nuoriso- ja rauhanjärjestöihin. Monet niistä ovat täydellisesti rapautuneet, esimerkiksi KSCM:n nuorisojärjestössä on enää alle 500 jäsentä. Kommunisteilla ja entisillä kommunistisilla puolueilla, esimerkiksi VAS:lla, on edelleen vahvat siteet ay-aktiiveihin, mutta merkittäviä ”kommunistisia” ammattiyhdistyksiä ei enää Portugalia ja Kyprosta lukuun ottamatta ole. Vasemmiston siteet ay-liikkeeseen ja muihin kansalaisyhteiskunnan ryhmiin ja kansalaisjärjestöihin ovat vahvistumassa, mutta näyttää kuitenkin siltä, etteivät ne ole saavuttamassa entistä keskinäisen riippuvuuden tasoa.

Vasemmistopuolueiden vetovoima on epäilemättä kasvanut sosialidemokraattisiin puolueisiin tyytymättömien ammattiyhdistysten jäsenten parissa. Saksan WASG (*Arbeit und soziale Gerechtigkeit – Die Wahlalternative*), joka yhdistyi PDS:n (*Partei des Demokratischen Sozialismus*) kanssa vasemmistopuolue Linkeksi 2005, on ilmeisin esimerkki siitä, miten ay-aktiivit ovat joukolla liittyneet vasemmistopuolueeseen.

Suurimmat ammattiliitot useissa maissa, erityisesti Skandinaviassa, katsovat yhä kiinnostuneempina vasemmiston suuntaan, ja jos mahdollista, ovat tukemas-

sa vasen-vasen -liittoumia. Briteissä osa viestintätyöläisten liitto CWU:n (*Communication Workers' Union*) ja kuljetustyöläisten liitto RMT:n (*Rail Maritime and Transport Union*) osastoista hylkäsi Labourin vuonna 2004 ja alkoi tukea Skotlannin sosialistista puoluetta ja Respectia, kunnes ne molemmat hajosivat 2006–2007.

Ei ole syytä olettaa, että ammattiliitot erkaantuisivat suurista sosialidemokraattisista puolueista lähitulevaisuudessa, sillä hallitsevina puolueina ne pystyvät edelleen lobbaamaan liittojen tavoitteita parhaiten. Mutta mitä enemmän sosialidemokraattiset puolueet katkovat perinteisiä siteitään ammattiliittoihin ja/tai soveltavat uusliberaalia politiikkaa, ja mitä enemmän vasemmistopuolueet osallistuvat hallitustyöskentelyyn, sitä useamman yksittäisen ammattiliiton jäsenen voidaan odottaa vaihtavan kantaansa.

Vasemmistopuolueiden yhteydet lukuisiin kansalaisjärjestöihin samoin kuin yhden asian ja sosiaalisiin liikkeisiin, ovat parempia ja lukuisampia kuin sosialidemokraattien. Yhteistyökumppaneina on monia rauhan- ja ympäristöjärjestöjä, samoin kuin Kuuban ystävyysseuroja 1970-luvulta lähtien. Britanniassa marginaalisen kommunistipuolueen johtaja Kate Hudson on ydinaseriisuntakampanjan pääsihteeri.

Yhteydet ovat lisääntyneet muun muassa Seattlessa 1999 syntyneen globaaliin oikeusliikkeen (GJM) ja erityisesti kansalaisjärjestöjen, kansalaisyhteiskunnan ja ayliikkeen vuodesta 2002 lähtien joka toinen vuosi eri puolilla Eurooppaa järjestämien sosiaalifoorumien kanssa.

Suurin osa vasemmistopuolueista lähettää delegaationsa osallistumaan köyhyydestä, yksityistämisestä ja reilusta kaupasta käytäviin keskusteluihin. Vasemmisto on enenevässä määrin koordinoanut ja ottanut osaa ulkoparlamentaarisiin protesteihin kuten G8-mielenosoituksiin ja Persianlahden sodan vastaisiin kampanjoihin.

Vasemmiston yhteydet kansalaisliikkeisiin ovat silti edelleen kehittymättömiä. Useat niistä eivät pidä itseään vasemmistolaisina, vaan voimakkaan anarkistisina – varsinkin Musta blokki, joka on saanut paljon huomiota väkivaltaisuuksillaan G8-mielenosoituksissa. Muut, kuten Ranskan Attac, ovat suhteellisen reformistisia ja suuntautuneet valtion lobbaamiseen pikemmin kuin kapinan lietsomiseen.

Olennaista on, että GJM vaikuttaa suhtautuvan epäillen puoluepolitiikkaan, eikä Euroopan Sosiaalifoorumi hyväksy poliittisia puolueita toimeenpaneviin elimiinsä. Samaan aikaan, kun GJM tarjoaa vahvan ulkoparlamentaarisen mobilisaatiopotentialin vasemmistolle, mahdollisuus globaalin vasemmistopuolueen kehittymiseen on vähäinen. Lisäksi viime vuosina GJM itse on alkanut osoittaa merkkejä syvästä kriisistä. Aika näyttää selviytyvätkö tuoreemmat protestiliikkeet, kuten Occupy tai Indignados, kriisistä. Toistaiseksi ne näyttävät jakavan perinteisten poliittisten puolueiden välttelyn. Kuten yksi Indignadosin jäsen totesi: ”Syn-tagma-aukiolla ihmiset eivät halunneet kuulla poliittisista puolueista, eivät edes vasemmistolaisista.”¹⁶

---

¹⁶ A. Nunns, 'More Than a Demonstration, Less Than a Revolt', *Red Pepper* no. 183 (2012): ss.17–19.

Vasemmistopuolueiden eurooppalaiset verkostot

Vasemmistopuolueiden vahvat kansainväliset yhteydet eivät tasapainota niiden heikkoja siteitä vapaisiin liikkeisiin. 1990-luvun puoliväliin jatkuneen suuren hajaantumisen ja hämmennyksen jälkeen kansainväliset yhteydet ovat vahvistuneet, mutta vakavia yrityksiä uuden Kominternin luomiseen ei ole tehty.

Yleisesti ottaen vasemmistopuolueet ovat Euroopan tasolla melko eripuraisia. Ne ovat tehneet lukuisia kilpailevia ja päällekkäisiä aloitteita kamppailemaan pääsystä yhteiselle eurooppalaiselle agendalle. Esimerkiksi Kreikan ja Portugalin merkittävät konservatiiviset kommunistipuolueet ovat pitäytyneet perinteisissä verkostoissa, joiden puitteissa on järjestetty seminaareja ja konferensseja kommunististen ja työväenpuolueiden kansainvälisissä vuosikokouksissa. Euroopan antikapitalistinen vasemmisto perustettiin vuonna 2000 foorumiksi, jonka tehtäväksi määriteltiin sosiaalisten liikkeiden ja suhteellisen pienten, lähinnä ex-trotski-laisten puolueiden koordinointi. Se on kuitenkin ollut lähes horroksessa vuodesta 2005, jolloin sen pääasiallinen vetäjä, LCR (*Ligue communiste révolutionnaire*) muuttui ensin NPA:ksi (*Nouveau Parti anticapitaliste*) ja ajautui sittemmin kriisiin.

Ensimmäinen tärkeä puolueiden välinen verkosto oli Uusi eurooppalainen vasemmistofoorumi, NELF, joka

perustettiin 1991 joka toinen vuosi järjestettäväksi konferenssiksi. NELF on auttanut rakentamaan radikaali-vasemmiston ideologisia ja strategisia jakoja ylittäviä siltoja. Se ei kuitenkaan koskaan ole yrittänyt vahvistaa organisaatiotaan merkittävästi. Tärkein kansainvälinen radikaalien vasemmistopuolueiden yhteistyö tapahtuu joko sosiaalifoorumeissa tai EU:n instituutioissa.

Euroopan parlamentin Euroopan Yhtyneen vasemmiston konfederaatioryhmä/Pohjoismaiden vihreä vasemmisto (GUE/NGL) on vuodesta 1995 lähtien auttanut rakentamaan siltoja yli syvien rintamalinjojen, jotka haittasivat eurooppalaista yhteistyötä 1970 ja -80-luvuilla. Tuolloin radikaali vasemmisto oli täysin kyvytön muotoilemaan Euroopan vaaliohjelman kaltaista yhteistä poliittista kannanottoa. GUE/NGL pyrkii vain löysään yhteistyöhön, johon viittaa myös käsite konfederaatio. Ajan myötä siitä on kuitenkin tullut aiempaa edustavampi, yhteisymmärrykseen perustuvampi ja aktiivisempi. Euroopan parlamentissa 2009–2014 sillä on edustajia 15 puolueesta 12/27 EU maasta.

GUE/NGL on edistänyt radikaalin vasemmiston poliittista yhdentymistä tukemalla EU:n demokratisoitumista, työvoiman- ja ympäristönsuojelua, feminismia ja vähemmistöjen oikeuksia. Se on myös auttanut pehmentämään useimpien jäsentensä Euroopan integraation vastaisuutta. Kaikesta huolimatta se on yksi vähiten yhtenäisistä Euroopan parlamentin ryhmistä ja pitää sisällään laajan kirjon näkemyksiä suhteellisen maltillisesta, integraatiomyönteisestä ja antikommu-

nistisesta Suomen VAS:sta ääri­laidan KKE:iin, joka vastustaa integraatiota, on raivokkaan nationalistinen ja anteeksipyytelemättömästi marxilais-leniniläinen.

GUE/NGL on lukumääräisesti suurempi kuin radikaalioikeisto, ja vuoteen 2009 se oli vahvempi kuin Vihreät, jotka vaikutusvaltansa maksimoidakseen liit­toituivat alueellisten puolueiden kanssa. Kaiken kaikkiaan ryhmä on europarlamentin toiseksi pienin – siihen kuuluu 34 yhteensä 736 euroedustajasta – ja parlamentin päätöksenteon ulkoreunalla. Vuonna 2012 sen jäsenillä oli vain yksi puheenjohtajuus yhteensä 22 komiteasta (Naisten oikeudet ja sukupuolten tasa-arvo). Eristyksissä myös ryhmän mahdollisuudet kehittää omaa politiikkaansa jäävät vähäisiksi.

Itä-Euroopan vasemmistopuolueiden huono menestys on aiheuttanut GUE/NGL:n paikkaluvun putoamisen vuoden 1999 6,7 prosentista 5,2 prosenttiin vuonna 2004 ja edelleen 4,8 prosenttiin 2009. Eurooppalaisella tasolla sen vaikutusvalta on pikemminkin laskussa kuin nousussa.

Euroopan vasemmistopuolueen (EL) perustaminen 2004 oli suuri edistysaskel. Radikaalivasemmisto liittyi muihin Euroopan puolueperheisiin muodostamalla ylikansallisen puolueen (transnational party, TNP) koordinoimaan Euroopan vaaliohjelman­sa ja johtamaan puoluepoliittista yhteistyötä.

Vuoden 2012 alusta EL ylpeili 27 jäsenpuolueella ja 11 tarkkailijalla 24 maassa, ytimessä Saksan Linke, Italian PRC ja Kreikan Synaspismós. Se tähtäsi radikaa-

livasemmiston yhteistyön tehostamiseen sekä jäsenvaltioiden ja EU:n liitännäisvaltioiden ”sosialistien, kommunistien, punavihreiden ja muiden demokraattisten vasemmistopuolueiden välisten poliittisten kuilujen ylittämiseen”.¹⁷ EL siis tavoitteli laadullisesti uutta askelta ylikansallisessa yhteistyössä, eikä vain löysää yhteistyötä NELF:n ja GUE/NGL:n tavoin.

Toistaiseksi sen pääsaavutus on yhteisen vaaliohjelman tuottaminen vuoden 2009 eurovaaleihin. Europarlamenttivaalien ohjelmilla on vain vähän vaikutusta vaalikampanjointiin, eivätkä niitä ilmeisesti lue puolueen jäsenten lisäksi kuin muutamat harvat ihmiset. Vuoteen saakka 2009 radikaali vasemmisto oli kuitenkin yksinkertaisesti liian hajalla tuottaakseen edes vaaliohjelmia. EL on epäilemättä lujittanut laaja-alaisesti puolueiden yhteistyöverkostoa. Niin ikään siitä on onnistuttu muodostamaan vasemmistopuolueiden toiminnan keskipiste Euroopassa. Kaikesta huolimatta Euroopan vasemmistopuolue on edelleen heikko. Tähän mennessä se ei ole onnistunut kokoamaan riveihinsä edes kaikkia Euroopan radikaalivasemmiston tärkeimpiä toimijoita.

Toisin kuin monissa muissa ylikansallisissa puolueissa parlamenttiryhmä ja puolueliittouma eivät kuulu samaan organisaatioon. Monet EL:n pääosallisista kuuluvat myös Europarlamentin GUE/NGL -ryhmään.

---

¹⁷ Artikkelel EL:n kahdesta säädöksestä, katso 'Statute. Revised Version After the 3rd EL Congress in Paris 03-05.12.2010', *European Left Homepage*, http://www.european-left.org/nc/english/about_the_el/documents/detail/zurueck/documents/artikel/statute-of-the-party-of-the-european-left-el/.

Niiden lisäksi ryhmään kuuluu merkittäviä puolueita, kuten Hollannin SP, Ruotsin V ja Irlannin Sinn Féin, jotka eivät ole liittyneet EL:n jäseniksi. Monet EL:n perustajapuolueista (kuten Tšekin demokraattisen sosialismin puolue, Romanian sosialistiallianssi ja Viron yhtynyt vasemmistopuolue) ovat omassa kansallisessa puoluejärjestelmässään merkityksettömiä mikropuolueita.

Puolueet, jotka eivät ole liittyneet EL:n riveihin ovat esittäneet päätökselleen monenlaisia syitä. Pohjolan vihreät puolueet suhtautuvat skeptisesti kaikkiin ”liittovaltioinstituutioihin” ja katsovat, että EL on liiaksi vanhanaikaisten kommunistien ja joutavien mikropuolueiden dominoima. Perinteisesti euroskeptiselle Hollannin SP:lle enemmän huolta tuottavat EL:n federalistinen pyrkimys ja riippuvuus EU:n rahoituksesta.

Vanhat keskustelutkaan eivät ole vielä täysin laantuneet: se, että EL paheksui ”epädemokraattisia, stalinistisia käytäntöjä ja rikoksia” oli liian laimeaa yksille puolueille, mutta liian provokatiivista toisille, kuten KSCM:lle – joka lopulta ryhtyi EL:n tarkkailijaksi – sekä Kreikan ja Portugalin kommunisteille, jotka pitivät Euroopan vasemmistopuoluetta liian reformistisena ja EU-myönteisenä, eivätkä liittyneet siihen.

EL on saavuttanut lyhyessä ajassa integraatiotason ja yhteisen päämäärän, johon Euroopan radikaalivasemisto ei kyennyt vuosikymmenissä. Mutta eräiden keskeisimpien puolueiden puuttumista EL:sta ei kompen-

soi sen pienempien jäsenten sitoutuneisuus. Puolue jopa ajautui hetkeksi tuuliajolle vuoden 2009 europarlamenttivaalien pettymyksen jälkeen.

EL:n entinen johtaja Lothar Bisky on julistanut puolueen tavoittelevan asemaa, jossa se olisi ”enemmän kuin puolueiden puolue”, jossa sillä olisi ylikansallinen ydin ja jossa se voisi koordinoida yhteiseurooppalaista toimintaa ja perustaa eurovastaisten puolueiden opposition.

PCF:n puheenjohtaja Pierre Laurentin valinta EL:n johtoon 2010 implikoinee, että Euroopan radikaalivaiemmisto tuskin merkittävästi syventää integroitumistaan. Yleinen uskomus on, että PCF toivoo EL:n säilyvän kansallisten puolueiden verkostona. Kun otetaan huomioon myös merkittävät ongelmat, joiden kanssa monet kansalliset puolueet painivat, EL tuskin keskipitkällä aikavälillä tekee dramaattisia aloitteita.

Radikaalivasemmiston hukattu mahdollisuus?

Voisi olettaa, että vasemmistopuolueet olisivat olleet kärkipaikalla hyödyntämässä vuoden 2008 kriisin jälkeistä aikaa. Hyödyt vasemmistolle yleensä ja radikaalivasemmistolle erityisesti ovat kuitenkin jääneet vähäisiksi. Huhut uusliberalismin kuolemasta ovat liioiteltuja, eikä (ainakaan toistaiseksi) merkkiäkään oleellisesta poliittisesta tai ideologisesta paradigman muutoksesta ole näkyvissä. Kirjan kirjoittamisen aikaan (alkuvuonna 2013) tuskin voitiin sanoa, että vasemmisto olisi ollut voitolla aatteellisessa taistelussa. Vaikka uusliberaali, julkisia menoja leikannut niukkuuspolitiikka on saanut moitteita sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksistaan, sitä on suosittu koko EU:ssa.

Sen jälkeen, kun kriisi todella puhkesi radikaalivasemmisto ei ole menestynyt vaaleissa. Ensimmäinen merkki oli europarlamenttivaali kesäkuussa 2009. Oikeisto sai yhteensä 47,8 prosenttia äänistä ja koko vasemmisto, vihreät mukaan lukien, ylsi vain 37,3 prosenttiin.

Europarlamenttivaalit yleensä antavat pienille, valtavirran ulkopuolisille puolueille mahdollisuuden haastaa kansallisia hallituksia. Mutta kuten todettua europarlamentin GUE/NGL -ryhmän ääniosuus laski 5,5 prosentista 4,8 prosenttiin ja 42 paikastaan se menetti seitsemän. Radikaalien vasemmistopuolueiden huono

menestys vaaleissa – sekä suhteessa radikaaliin oikeistoon, joka kasvatti ääniosuuttaan monissa maissa, ja ennen kaikkea vihreisiin, joiden saamien äänien määrä nousi kahdella prosenttiyksiköllä 7,5 prosenttiin – osoittivat niiden hukanneen mahdollisuutensa hyötyä tilanteesta.

Kriisin jälkeisissä kansallisissa vaaleissa kuva on monenkirjavampi. Vasemmistopuolueet ovat epäilemättä hyötäneet kriisistä, kuten taulukosta 5 näkyy. Jos Lehman Brothersin romahdus syyskuussa 2008 laskeetaan kriisin alkupisteeksi, ääniosuudet ovat nousseet keskimäärin 27,2 prosenttia edellisistä vaaleista.

Se ei ole yllättävää. Kreikan Syrizan kaltaiset puolueet ovat pitkään kritisoineet sekä kansallista että EU:n hallintoa siitä, että ne toteuttavat elitististä uusliberaalia hanketta, joka vaatii pahaa-aavistamattomalta kansalta sietämättömiä uhrauksia. Siitä huolimatta, että ensimmäisinä kriisin jälkeisinä vuosina monet äänestäjät (vaikka vastahakoisestikin) vaikuttivat hyväksyneen oikeiston väitteet yönkiristämisen ja kansallisen velanmaksun välttämättömyydestä, niukkuuden lupaamat hyödyt ovat osoittautuneet vähäisiksi. Syrizan esittämät väitteet alkavat kuulostaa entistä vähemmän ideologiselta fantasiaalta ja entistä enemmän kovilta faktoilta.

Sekään ei ole yllätys, ettei ääniosuuden kasvu ole juurikaan kirjautunut poliittiseen tietoisuuteen – monet puolueista ovat edelleen niin pieniä, että äänimäärän kasvu ei juuri nosta niiden poliittista painoarvoa.

Keskimäärin puolueiden saamien äänten määrä kasvoi vaivaiset 1,6 prosenttia. Syriza on edelleen paljolti poikkeus, muualla tuskin on odotettavissa äänivyöryjä.

Yllättävintä on se, etteivät radikaalit vasemmistopuolueet ole onnistuneet paremmin, aiemmin ja useammin.

Mikä selittää kuvan sekavuutta? Lievennyksenä voidaan todeta, että kokonaiskuva johtaa harhaan. Sekä europarlamenttivaaleissa että kansallisissa äänestyksissä jotkut puolueet ovat parantaneet tuloksiaan (Saksa, Ranska, Kreikka, Kypros, Irlanti, Latvia ja Portugali vuoden 2009 europarlamenttivaaleissa ja Latvia, Islanti, Irlanti, Espanja ja erityisesti Kreikka kansallisissa vaaleissaan). Eräät näistä maista ovat kriisistä pahiten kärsineiden joukossa. Selvää korrelaatiota taloudellisesti huonojen aikojen ja vasemmistopuolueiden menestyksen välillä ei ole syytä odottaa. Monet tekijät – joista osaa on jo käsitelty – osoittavat, että vasemmistopuolueet ovat toistaiseksi olleet kyvyttömiä kunnolla tarttumaan hetkeen.

Taulukko 5: Vasemmistopuolueiden vaalimenestys, syyskuu 2008-maaliskuu 2013

Maa/puolue	Osuus annetuista äänistä kriisin jälkeen %	Muutos %	Osuus äänistä verrattuna kriisiä edeltäneeseen aikaan %
Britannia (Respect)	0.1 (2010)	-0.2	33.3
Britannia (Scotland) (Scottish Socialist Party, SSP)	0.4 (2011)	-0.2	66.7
Espanja (Izquierda Unida, IU)	6.9* (2011)	+3.1	181.6
Hollanti (Socialistische Partij, SP)	9.9 (2010), 9.6 (2012)	-6.8 (keskimäärin)	59.0
Irlanti (United Left Alliance, ULA)	2.2* (2011)	+1.1	200
Islanti (Vinstrihreyfingin – grænt framboð, VG)	21.7 (2009)	+7.4	151.7
Italia (Partito della Rifondazione Comunista, PRC) ja (Partito dei Comunisti Italian, PdCI)	2.2* (2013)	-0.9	71.0
Italia (Sinistra Ecologia Libertà, SEL)	3.2 (2013)	+3.2	100
Kreikka (Kommunistikó Kómma Elládas, KKE)	7.5 (2009), 8.5, 4.5 (2012)	-1.4 (keskimäärin)	82.9
Kreikka (Syriza)	4.6 (2009), 16.8, 26.9 (2012)	+11.1 (keskimäärin)	350.0
Kypros (Anorthotikó Kómma Ergazómenou Laou, AKEL)	32.7 (2011)	+1.6	105.1
Latvia (Latvijas Sociālistiskā partija, LSP)	26.0*(2010), 28.4* (2011)	+12.8 (keskimäärin)	152.9
Luxemburg (LÉNK)	3.3 (2009)	+1.4	173.7
Moldova (Partiya kommunistov Respubliki Moldova, PCRM)	49.5, 44.7 (2009), 39.3 (2010)	-1.5 (keskimäärin)	96.7
Norja (Sosialistisk Venstreparti, V)	6.2 (2009)	-2.6	70.5
Portugali (Bloco de Esquerda, BE)	9.8 (2009), 5.3 (2011)	+1.1 (keskimäärin)	117.2
Portugali (Partido Comunista Português, PCP)	7.9* (2009/2011)	+0.3 (keskimäärin)	104.0
Ranska (Front de gauche, FdG)	6.9 (2012)	+2.6	160.5
Ruotsi (Vänsterpartiet, V)	5.6 (2010)	-0.3	94.9
Saksa (Linke, LP)	11.9 (2009)	+3.2	136.8
San Marino (Sinistra Unita, SU)	8.6 (2008), 9.1 (2012)	+0.3 (keskimäärin)	103.4
Slovakia (Komunistická strana Slovenska, KSS)	0.8 (2010), 0.7 (2012)	-3.1 (keskimäärin)	20.5
Suomi (Vasemmistoliitto, VAS)	8.1 (2011)	-0.7	92.0

Maa/puolue	Osuus annetuista äänistä kriisin jälkeen %	Muutos %	Osuus äänistä verrattuna kriisiä edeltäneeseen aikaan %
Sveitsi (Partei der Arbeit der Schweiz/Parti Suisse du Travail - Parti Ouvrier et Populaire/Partito Comunista/Partida svizra da la lavur, PdA/S)*	1.2* (2011)	-0.1	92.3
Tanska (Enhedslisten – De Rød-Grønne, EL)	6.7 (2011)	+4.5	304.5
Tanska (Socialistisk Folkepart, SF)	9.2 (2011)	-3.8	70.8
Tsekin tasavalta (Komunistická strana Čech a Moravy, KSČM)	11.3 (2010)	-1.5	88.3
Ukraina (Komunistychna Partiya Ukrainy, KPU)	13.2 (2012)	+7.8	244.4
Venäjä (Kommunisticheskaya Partiya Rossiyskoy Federatsii, KPRF)	19.2 (2011)	+7.6	165.5
Yhteensä keskimäärin		+1.6	127.2

Lähde: tekijän laskelmat www.parties-and-elections.eu. (25.3.2013)

*Koalitiossa.

Poliittisten vaikutusmahdollisuuksien puuttuminen. Vasemmistopuolueilla on harvoin mahdollisuus osoittaa poliittikkansa tuloksia. Tilanne on muuttumassa, sillä yhä useampi niistä pitää mahdollisena kansalliseen hallitusyhteistyöhön osallistumista osana vasen-vasen-koalitiota. Vasemmistopuolueet näyttävät hyötyvän osallistumisestaan hieman, mutta niiden on hyvin vaikea vaikuttaa olennaisesti tai kestävästi uusliberalismin ylivaltaan.

Avoimuus hallitusyhteistyölle on yksi vasemmistopuolueiden suurimmista strategisista muutoksista siten kylmän sodan. Ennen vuotta 1989 vasemmistopuo-

luen osallistuminen hallitukseen oli poikkeuksellista. Vain Suomen Kommunistinen Puolue (12 vuotta), Islannin entinen Yhtynyt sosialistipuolue, nykyinen Kansanliitto, Alþýðubandalagið (10 vuotta) ja Ranskan Kommunistinen Puolue (3 vuotta), istuivat hallituksessa kylmän sodan aikana.¹⁸

Vuodesta 1989 lähtien radikaalit vasemmistopuolueet – äärivasemmistoa lukuun ottamatta – eivät enää ole pitäneet porvarillista parlamenttia ja sosialidemokraatteja työväenluokan pettureina. Ne ovat hylänneet leniniläisen julistajanroolinsa, jonka varjolla ne esittivät kapitalistisen järjestelmän romuttamiseen tähtäviä, vähemmän rakentavia vaatimuksia. Ne ovat olleet yhä kiinnostuneempia osallistumaan hallitukseen yhdessä sosialidemokraattien ja vihreiden kanssa (ja toisinaan, kuten Suomessa, keskusta- ja keskustaoikeistolaisten puolueiden kanssa) tai vähintäänkin tilapäiseen yhteistyöhön parlamentissa ja sosialidemokraattisten vähemmistöhallitusten tukemiseen (taulukko 6).

Yleisesti ottaen, kuten taulukosta voi lukea, osallistuminen hallitukseen ei ole ollut erityisen miellyttävä kokemus radikaalivasemmistolle. Taulukon toiseksi viimeinen palsta kertoo puolueen äänimäärän nousun tai laskun hallitusvastuuta seuranneessa äänestyksessä. Se ei kuitenkaan kerro kaikkea. Yhden prosentin menetys on paljon vähäisempi, jos puolueella on aiem-

---

¹⁸ Kiitos tiedoista kuuluu Andre Freirelle. Mukaan voitaisiin laskea myös San Marinin kommunistinen puolue, joka osallistui hallituskoalitioon 1945-1957 ja 1978-1992.

min ollut kolmenkymmenen prosentin kannatus kuin silloin, kun kannatusta on alunperinkin ollut vain kolme prosenttia. Viimeinen palsta kertookin kuinka monta prosenttia aiemmasta äänimäärästään puolue on säilyttänyt verrattuna edellisiin vaaleihin.

Pääsääntöisesti hallitukseen osallistuneet vasemmistopuolueet ovat menettäneet kannatustaan. Keskimäärin ääniosuus on laskenut 1,1 prosenttiyksikköä ja puolueet ovat saaneet vain 93 prosenttia edellisten vaalien äänimäärästään.

Ukrainassa KPU on kerännyt hyödyn sekä kriisistä että Viktor Janukovytsin hallituksen tukemisesta. Sen lisäksi suurin poikkeus säännöstä on Kypros. Siellä AKEL:in johtaja Demitris Christofias valittiin 2008 presidentiksi, vaikka puolue oli hävinnyt vaalit 2006. Puolueen äänimäärä nousi myös parlamenttivaaleissa 2011. AKEL:in koalition muut jäsenet menettivät ääniä, mutta presidentti muodostaa Kyproksella hallituksen, joten puolue pysyi hallituksessa. Vuoden 2013 helmikuussa AKEL:in ehdokas kuitenkin hävisi presidentinvaalin, eikä puolue ole muodostamassa hallitusta. Seurauksena AKEL voi menettää ääniä seuraavissa parlamenttivaaleissa, aikaisintaan siis vuonna 2015.

Muualla vasemmistopuolueet ovat pieniä ja niillä on sama ongelma kuin kaikilla pienillä puolueilla – poliittisen vastuun kantaminen yhdessä suurempien puolueiden kanssa vailla merkittävää valtaa vaikuttaa harjoitettuun politiikkaan. Tästä näkökulmasta hallitusvastuuta seuranneet menetykset eivät olekaan niin

suuria. Vertailun vuoksi, vihreät saivat vain 69 prosenttia aiemmasta äänimäärästään koalitioon osallistumisensa jälkeen, radikaalioikeisto säilytti 91 prosenttia äänistään.¹⁹

Vasemmistopuolueiden äänten menetykset ovat kuitenkin vähenemään päin. Entistä useammin ne näkevät tukipuolueen aseman – jossa puolue ”lainaa” äänensä hallitukselle, mutta sillä ei ole virallista asemaa – pahimmista pahimpana paikkana, ja liittyvät mieluummin muodolliseen koalitioon.²⁰ Yleensä vasemmistopuolueet liittyvät koalitioihin tarkoituksenaan ehkäistä hallituksen uusliberalistista politiikkaa joko heikentämällä, hidastamalla tai vastustamalla sitä. Lisäksi ne pyrkivät ohjaamaan hallituksen painopistettä vasemmalle pikkuhiljaa edistämällä omaa poliittista agendaansa ja toimimalla hallituksessa vasemman siiven omatuntona sosialidemokraateille.

Hallitusyhteistyöhön osallistuminen tuottaa ongelmia edelleen. Järjestelmänvastaiset strategiat voivat turvata vaalimenestyksen keskipitkällä aikavälillä ja saada aikaan populistista tyytymättömyyttä sosialidemokraatteihin, mutta konkreettiseen poliittiseen vaikuttamiseen niistä ei ole. Kompromissihakuisemmat asenteet antavat enemmän vaikutusmahdollisuuksia, mutta riskinä on radikalismien katoaminen.

---

¹⁹ Tekijän laskelmat <http://parl.gov.org/stable/index.html> and www.parties-and-elections.de. Radikaalioikeiston menetyksiä vähentävät Latvian äärioikeistolainen Nacionala apvienaba, joka on säännöllisesti menestynyt hallituskausinaan.

²⁰ Lisää aiheesta Tim Bale ja Richard Dunby: 'In from the Cold Left Parties and Government Involvement Since 1989', *Comparative European Politics* 9(3), 2011, ss. 269–291.

Taulukko 6: Vasemmistopuolueet hallituksessa vuoden 1990 jälkeen

Maa	Puolue	Aika	Osallistumistapa (a)	Äänimäärän muutos seuraavissa vaaleissa (b) %	Puolueen säilyttämä äänimäärä verrattuna edellisiin vaaleihin (c) %
Kypros	AKEL	2003-2006	Koalitio	-3.6	89.6
		2006-2011	Koalitio	+1.6	105.1
		2011-2013	Koalitio	Ei tiedossa vielä	n/a
Tanska	SF	1994-1998	Tukipuolue	+0.2	102.7
		1998-2001	Tukipuolue	-1.1	85.3
	EL	2011-	Koalitio	Ei tiedossa vielä	n/a
		1994-1998	Tukipuolue	-0.4	87.1
Suomi	VAS	1998-2001	Tukipuolue	-0.3	88.9
		2011-	Tukipuolue	Ei tiedossa vielä	n/a
	PCF	1995-1999	Koalitio	-0.3	97.3
		1999-2003	Koalitio	-1.0	90.8
Ranska	PCF	2011-	Koalitio	Ei tiedossa vielä	n/a
		1989-1993	Tukipuolue	-1.9	81.4
		1997-2002	Koalitio	-5.1	48.5
Kreikka	SYN/KKE	1989-1990	Koalitio	-0.7	93.6
Islanti	VG	4/2009	Koalitio	Ei tiedossa vielä	n/a
Irlanti	Democratic Left	1994-1997	Koalitio	-0.3	89.3
Italia	PRC	1996-1998	Tukipuolue	-1.9	77.9
	PdCI PRC/	1998-2001	Tukipuolue	(yhteensä PRC ja PdCI)	
Italia	PdCI	2006-2008	Koalitio	-7.1 (yhteensä PRC, PdCI ja Greens)	38.3
Moldova	PCRM	2001-2005	Hallitus	-4.1	91.8
		2005-2/2009	Hallitus	+3.5	107.6
		4-6/2009	Hallitus	-4.8	90.3
Norja	SV	1993-1997	Tukipuolue	-1.9	75.9
		2005-2009	Koalitio	-2.6	70.5
		2009-	Koalitio	Ei tiedossa vielä	n/a
Venäjä	KPRF	1998-1999	Tukipuolue	+2.0	109
Espanja	IU	2004-2008	Tukipuolue	-1.2	76
Ruotsi	V	1998-2002	Tukipuolue	-3.6	70
Ruotsi		2002-2006	Tukipuolue	-2.5	70
Ukraina	KPU	2006-2007	Koalitio	+1.7	145.9
		2010-2012	Tukipuolue	+7.8	244.4
		2012-	Tukipuolue	Ei tiedossa vielä	n/a
Keskim.				-1.12	93.10

Lähde: T. Bale and R. Dunphy, "In from the cold? Left parties and government involvement since 1989", *Comparative European Politics*, 9(3), 2013 ss. 269–291. Tekijän laskemat www.parties-and-elections.eu.

^a Koalitiossa puolue on muodollisesti mukana hallituksessa ja sillä on ministereitä, tukipuolue tarkoittaa tilannetta, jossa muodollinen osallistuminen puuttuu, mutta puolue tukee (ainakin joitain) hallituksen pääaloitteita taatakseen oman asemansa.

^b Ero puolueen äänimäärässä ensimmäisen hallituskauden jälkeisessä ja viimeisessä sitä edeltäneessä vaalissa.

^c Kuinka monta prosenttia aiemmasta äänimäärästään puolue on säilyttänyt verrattuna edellisiin vaaleihin.

Vasemmistopuolueilla on yleensä parhaimmillaankin niin vähän ministereitä, etteivät ne pysty osoittamaan konkreettisia hyötyjä äänestäjilleen. Yleensä vasemmistopuolueen ministerin hoidettavaksi tulee salkku työ-, ympäristö-, sosiaali- tai tasa-arvoministerinä.

Hallitukseen osallistumisen jälkeiset menetykset ovat olleet erityisen suuria silloin, kun tarjolla on ollut muita oikeistolaisia tai vasemmistolaisia protestipuolueita, joihin tyytymättömät äänestäjät ovat voineet loikata, niin kuin tekivät Italiassa 2008 ja Ranskassa 2002. Pääasiallisen hyödyn vasemmisto-vasemmisto -koalitiioissa on yleensä kerännyt suurempi puolue eli sosialidemokraatit, esimerkiksi Norjassa 2005.

Ylipäätään vasemmistopuolueiden suoranainen poliittinen vaikutus on toistaiseksi ollut jokseenkin mitätöntä. Liittolaisensa GJM:n tavoin ne ovat onnistuneet poliittiseen ilmapiiriin vaikuttamisessa ja aktiiviansa innostamisessa paremmin kuin politiikan muuttamisessa. Parhaimmillaankin ne voivat vain viitata aikaansaamiinsa rajallisiin uudistuksiin ministeriössä – sosiaaliturvan ja työttömyysetuuksien vähäiseen nostoon, yksityistämisten ja kaupallistamisen lieventämiseen, edistykselliseen lainsäädäntöön, valtiontukien ja säätelyn lievään lisäämiseen – mutta tuskin kuitenkaan radikaaliin kapitalismin uudelleen muotoiluun.

Epäilemättä vasemmistopuolueet ovat olleet mukana sekä kansainvälisesti (esimerkiksi vastustamassa EU:n perustuslakia ja Lissabonin sopimusta) ja kansallisesti (kuten Portugalin abortti- ja homoavioliittolaki-

en ja Saksan Agenda 2010 tapauksessa) avainkampanjoissa, joilla on ollut laajempaa vaikutusta. Yhtä niiden päätavoitteista, Tobinin veroa, kannatetaan nykyään manner-Euroopassa laajalti. Monia niiden kampanjoita – joukossa Jospinin hallituksen työlait, Portugalin abortti- ja homoavioliittolait, jopa ehdotettua EU:n perustuslakia vastustaneet ei-kampanjat – tosin ajavat laajalti myös muut puolueet, muiden muassa sosialidemokraatit, joten vasemmistopuolueiden roolia on vaikea nähdä keskeisenä.

Vasemmistopuolue on ollut johtavana hallituspuolueena vain kahdessa Euroopan maassa sitten vuoden 1990, eli Kyproksessa 2003–2013 ja Moldovassa 2001–2009. Kyseessä ovat pienet, reuna-alueella sijaitsevat maat ja jopa niissä on ollut vaikea osoittaa, että radikaalivasemmiston politiikka olisi eronnut merkittävästi vasemman laidan sosialidemokraattien harjoittamasta, jos ei oteta huomioon mieltymystä valtion ohjaukseen taloudessa ja suurempaa Euro-Atlantisiin instituutioihin kohdistuvaa epäilyä.

Yhteen summattuna vasemmistopuolueiden poliittinen vaikutus, hallituksessa tai sen ulkopuolella, ei ole perustavanlaatuisesti muuttanut ideologista ilmapiiriä tai edes hidastanut uusliberaalin globalisaation vauhtia Euroopassa ennen kuin uusliberalismin itsensä, pikemminkin kuin sen vastustajien, generoima taloudellinen kriisi teki niin 2007-2008.

Joitain suuria kysymyksiä – kuten EU:n perustuslain vastustus, osanotto NATO-operaatioihin, säästäminen

– vasemmistopuolueet eivät ole juurikaan onnistuneet ratkaisemaan ja niillä on usein ollut huomattavia vaikeuksia säilyttää kannattajiaan.

Pahimmat esimerkit löytyvät sieltä, missä puolueet ovat pelanneet epäjohtonmukaista ”kaksoispeliä” ottamalla osaa hallitukseen ja samaan aikaan vastustamalla niitä hallituksen hankkeita, joista eivät ole pitäneet. Näin kävi Ranskassa 1997–2002 ja Italiassa 2006–2008. Kaksilla korteilla pelaaminen rikkoo puolueen yhtenäisyyttä ja aiheuttaa vakavia menetyksiä seuraavissa vaaleissa. Italiassa kommunistiset puolueet PRC ja PdCI kaatoivat hetkeksi Prodin hallituksen – jota ne nimellisesti tukivat – helmikuussa 2007, kun kaksi kommunistiedustajaa äänesti vastoin hallituksen päätöstä lisätä sotatoimia Afganistanin operaatioon. Mielenosoitukset hallituksen puolustuspolitiikkaa vastaan ja havainto siitä, että puolue toimi hallituksessa ja liikkeessä täysin päinvastoin olivat merkittäviä syitä kommunistien vaalifiaskoon 2008.

Tulevaisuudessa vasemmistopuolueet todennäköisesti haluavat entistä enemmän osallistua hallitusyhteistyöhön jopa maissa, jossa ne eivät tähän mennessä ole sitä tehneet, esimerkiksi Ruotsissa ja Hollannissa. Monet hallitukseen osallistuneet puolueet ovat nyt ymmärtäneet, että kaksoispeli on tuhoon tuomittu strategia, joten on parempi tunnustaa kompromissien tarve ennakkoon kuin teeskennellä, ettei niitä ole tehty tai julistaa ne voitoiksi. Monet eivät pidä mahdollisia menetyksiä hallitukseen osallistumisen vuoksi sen pahempina kuin vaalitappioita oppositiossa.

Taulukko 7: Vasemmistopuolueet oppositiossa sosialidemokraattien hallituskaudella vuodesta 1990 alkaen

Maa	Sos.dem. hallitus-puolue	Vasemmis-topuolue oppositiossa	Hallitus-kausi	(a) Vasemmistopuolueen äänet seuraavissa vaaleissa %	(b) Puolueen säilyttämä äänimäärä verrattuna edellisiin vaaleihin %
Kypros	EDEK	AKEL	1998-2001	+1.7	105.2
Tsekin tasavalta	ČSSD	KSČM	1998-2002	+7.5	168.2
		KSČM	2002-2006	-5.7	69.2
Viro	SDE	EÜRFP	1999-2003	-3.9	36.1
Suomi	SDP	VAS	1987-1991	-4.1	69.9
Saksa	SPD	PDS	1998-2002	-0.9	78.4
		PDS/LP	2002-2005	+4.7	217.5
Kreikka	PASOK	KKE	1993-1996	+1.1	124.4
		SYN		+2.2	175.9
		KKE	1996-2000	-0.1	98.2
		SYN		-1.9	62.8
		DIKKI		-1.8	59.1
		KKE	2000-2004	+0.4	107.3
		SYN/SYRIZA		+0.1	103.1
		DIKKI		-0.8	69.2
		KKE	2009-2012	+1.0	113.33
		SYRIZA		+11.9	365.2
Islanti	A S	AB	1991-1995	-0.1	99.3
		VG	2007-2009	+7.4	151.8
Luxemburg	LSAP	KPL	1989-1994	-3.5	31.4
		KPL & LÉNK	1994-1999	+1.7	206.3
		LÉNK	2004-2009	+1.4	173.7
Hollanti	PvdA	SP	1989-1994	+0.9	325.0
		SP	1994-1998	+2.2	269.0
		SP	2007-2010	-6.7	59.6
Portugali	PS	PCP	1995-1999	+0.4	104.7
		PCP	1999-2002	-2.0	77.8
		PCP	2005-2009	+0.3	104.0
		BE		+3.4	153.1
		PCP	2009-2011	0	0
		BE		-4.6	56.1
Slovakia	SDL	KSS	1998-2002	+4.9	275.0
	Smer-SD	KSS	2006-2010	-2.1	20.5
Espanja	PSOE	IU	1989-1993	+0.5	105.5
		IU	1993-1996	+0.9	109.4
		IU	2008-2011	+3.1	181.6

Maa	Sos.dem. hallituspuolue	Vasemmistopuolue oppositiossa	Hallituskausi	(a) Vasemmistopuolueen äänet seuraavissa vaaleissa %	(b) Puolueen säilyttämä äänimäärä verrattuna edellisiin vaaleihin %
Ruotsi	SAP	V	1990-1991	-1.3	77.6
		V	1994-1998	+5.8	193.6
Sveitsi	SP-PS	PdA	1987-1991	0	0
		PdA	1991-1995	+0.4	133.3
		PdA	1995-1999	-0.2	83.3
		PdA	1999-2003	-0.3	70
		S	1999-2003	0	0
		PdA	2003-2007	0	0
		S	2007-2011	-0.2	71.4
Britannia	Labour	Respect	2005-2010	-0.2	33.3
Britannia (Skotlanti)	Labour	SSP	1999-2003	+4.4	345
		SSP	2003-2007	-6.3	9
Keskimäärin				0.45	115.48

Lähde: Tekijän laskelmat <http://www.parl.gov/stable/> and www.parties-and-elections.de.

(a) muutos puolueen äänimäärässä ensimmäisen hallituskauden jälkeen ja viimeisissä vaaleissa ennen hallituskautta. (b) puolueen suhteellinen äänimäärä hallituskauden jälkeen verrattuna viimeisiin vaaleihin ennen sitä. Italian vaalit 1987-1992 on jätetty pois, koska RLP (PCI) oli muuttumassa sosialidemokraattiseksi puolueeksi ja sosialidemokraattinen puolue (PSI) oli hallituksessa, joten laskelmien tekeminen on vaikeaa.

Kun vasemmistopuolueet ovat olleet oppositiossa ja sosialidemokraatit hallituksessa, ensin mainittujen äänimäärät ovat nousseet keskimäärin 11,5 prosenttia seuraavissa vaaleissa. Puolueiden välillä on kuitenkin myös suuria eroja. Keskimääräinen vaalivoitto oli mitättömät 0,45 prosenttia, joka kertoo, että pienimmät puolueet hyötyvät eniten antaessaan sosialidemokraattien pitää valtaa yksin. Erinomainen esimerkki on Hollannin SP, jonka äänimäärä kasvoi lähes

yhdeksänkertaiseksi 1989 ja 1998 välisenä aikana kun sosialidemokraattinen työväenpuolue oli hallituksessa.

Socialidemokraattisen hallituksen vastustaminen ei tosin sekään takaa menestystä. Esimerkiksi Portugalin BE menetti puolet vuoden 2009 äänestäjistään ja paikoistaan 2011, kun sosialistipuolue oli hallituksessa. Monet radikaalit vasemmistopuolueet saavat suurimmat voittonsa silloin, kun sosialidemokraatit eivät ole hallituksessa. Hollanin SP:n äänimäärä nousi vuoden 2003 6,3 prosentista 16,6 prosenttiin vuonna 2006, kun vallassa olivat kristillisdemokraatit. Vasemmistopuolueet joutuvat lisääntyvässä määrin tekemään valinnan oppositiokautta seuraavien arvaamattomien ja usein marginaalisten voittojen ja hallitusvastuuta seuraavien arvaamattomien ja usein marginaalisten tappioiden välillä. Sellainen on pikkupuolueiden osa.

Ulkoparlamentaarisien toiminnan puute. Kuten todettu, vasemmistopuolueiden yhteydet kansalaisliikkeisiin ja ammattiliittoihin ovat heikkoja. Ongelmaa pahentaa se, että suuri joukko aktivisteista suhtautuu puolueisiin kielteisesti. Negatiivisen suhtautumisen juuret ovat syvällä. Monissa maissa 1960-luvulta jäi perinnöksi marxilais-leniniläisen sentralismin ja järjestäytyneiden poliittisten puolueiden vastustaminen.

Vaikutusvaltaisimpiin 1960-luvun jälkeisiin aatteellisiin trendeihin kuuluvat autonominen marxilaisuus, zapatismi ja Michael Hardtin, Antonio Negrin ja John Hollowayn kaltaisten ajattelijoiden näkemykset. Paino-

pisteenä on valtiiovallan ja valtiokeskeisten organisaatioiden – kuten poliittisten puolueiden – hylkääminen ja rihmastomaisen, itsenäisen järjestäytymisen suosiminen. Vasta aivan viime aikoina GJM:n anarkistiset ja autonomistiset suuntaukset ovat alkaneet hyväksyä jonkinasteisen sisäisen järjestäytymisen ja valtiiovallan kanssa tekemisissä olemisen.²¹

Koska valtiovaltaa kaihdetaan ja merkittävät yhteydet kansalaisliikkeiden ja puolueiden väliltä puuttuvat, liikkeet voivat vaikuttaa korkeintaan poliittiseen ilmastoon. Valtion poliittista suuntaa ne eivät kykene vaihtamaan. Siitä todisteena on Irakin sota, jota vastaan marssineiden miljoonien ihmisten mielipiteistä poliitikot eivät piitanneet, vaan sotaan ryhdyttiin niistä huolimatta. Myöhemmin, kuten Mary Kaldor ja muut ovat osoittaneet, suosioon on noussut uudenlainen, radikaalivasemmiston vaatimukset markkinoita hallitsevasta politiikasta jakava ”maanalainen” politiikka, jota julkisimmin edustavat Occupy ja Indignados.²²

Radikaalivasemmiston onni ei kuitenkaan vielä ole silmynnähtävästi kääntynyt. Vasemmistopuolueiden aktivistit ovat epäilemättä olleet mukana tekemässä uutta ruohonjuuritason politiikkaa, mutta eivät juurtuneet siihen. Osittain siksi, että niiden omat johtajat

---

²¹ R. Reitan, 'Coordinated Power in Contemporary Leftist Activism', in *Power and Transnational Activism*, ed. T. Olsen, Abingdon: Routledge, 2011, s. 65.

²² Katso Donatella della Porta, Lorenzo Mosca and Louisa Parks, 'Same old stories? Trade unions and protest in Italy in 2011', <http://www.opendemocracy.net/donatella-della-porta-lorenzo-mosca-louisa-parks/same-old-stories-trade-unions-and-protest-in-italy->

eivät oikein ymmärrä kansalaisliikkeitä, mutta pääosin sen vuoksi, että Occupy ja muut vastaavat ovat monimuotoisia sateenvarjoliikkeitä, jotka ovat syntyneet syvästä tyytymättömyydestä olemassa olevaan demokratiaan. Monet aktivistit etsivät uutta politiikkaa puolueiden ja vasemmisto/oikeisto -dikotomian takaa. Niinpä radikaalit vasemmistopuolueet, joilla on vain heikot siteet ulkoparlamentaarisiin piireihin, ja jotka ovat yleensä pieniä, rajallisin hallitusmahdollisuuksin varustettuja parlamenttipuolueita, voivat parhaimmillaankin vain vaikuttaa poliittiseen ilmastoon sen sijaan, että ne pystyisivät muuttamaan minkään valtion poliittista suuntaa.

Sisäinen jakautuminen ja ideologia. Rajallisenakin kotimainen ja kansainvälinen liittoutuminen on auttanut radikaalivasemmistoa vahvistumaan entisestään ja muodostamaan selvän puolueperheen, joka jakaa perusideologiansa ja strategiset suuntautumisensa suurelta osin, samoin entistä johdonmukaisemman politiikan. Rintamalinjat ovat kuitenkin edelleen syviä. Etenkin Itä-Euroopan konservatiiviset kommunistit ovat yhteiskunnallisesti autoritaarisia, eivätkä tue vapaamielisiä aloitteita kuten LBGT-oikeuksia, huumeiden dekriminialisointia ja ydinvoiman vastustamista.

Monet puolueet ovat sisäisesti hajalla ja siinä on syy radikaalivasemmiston suurimpiin tappioihin. Esimerkiksi Skotlannin SP, hetken aikaa yksi pohjoisen Euroopan menestyksekkäimmistä radikaaleista vasemmis-

topuolueista, melkein häipyi olemattomiin 2007, kun puolueen rivit hajosivat johtajaskandaalin käsittelyssä. Italian vasemmiston jakautuminen maksoi molemmille kommunistipuolueille kaikki paikat kansallisessa parlamentissa ja viisi europarlamenttipaikkaa 2009. Muitakin esimerkkejä löytyy.

Jotkut selvimmistä jakolinjoista liittyvät EU:in ja auttavat ymmärtämään, miksi GUE/NGL ja EL ovat edelleen vähemmän kuin osiensa summa. Yleisesti ottaen vasemmistopuolueet tukevat sosiaalista Eurooppaa ja harjoittavat eurooppalaista yhteistyötä tarkoitukseenaan muotoilla yhteisiä poliittisia ja kampanjastrategioita, jotka edistäisivät työläisten, naisten ja ympäristön oikeuksia, mutta vastustaisivat ”poliittista Eurooppaa” eli tiukempaa yhdentymistä, ”sotilaallista Eurooppaa” eli yhteisen ulko- ja puolustuspolitiikan kehitystä sekä ”markkina-Eurooppaa” eli rajoittamatonta kilpailua ja kansallisten vipujen puuttumista. Konsensusta asiasta ei kuitenkaan ole ja vasemmistopuolueilla on vaikeuksia siirtyä puolustusasemasta myönteisempään suuntaan. Yhdet niistä (esimerkiksi KKE, PCP ja V) kannattavat periaatteessa vetäytymistä EU:sta, toiset liittymättömyyttä (esimerkiksi SV, VG) ja kolmannet (esimerkiksi VAS, SF, Synaspismós, AKEL, PCRM) ovat kasvavissa määrin yhdentymisen kannalla.

Itä-Eurooppa. Kommunistimaat ovat perineet toisenkin heikkouden. Niissä ainoat merkittävät radikaalit vasemmistopuolueet ovat kommunistisia. Monet niistä ovat vaaleissa suhteellisen hyvin menestyviä (Moldo-

vassa on ilmeisesti parhaiten vapaissa vaaleissa menestynyt kommunistipuolue). Entisen Neuvostoliiton ulkopuolella ne kuitenkin ovat, Tsekin tasavaltaa lukuun ottamatta, käytännössä olemattomia.

Radikaalivasemmiston heikkouden syyt Itä-Euroopassa ovat monet ja sen juuret ovat syvällä. Kommunismien historiallinen stigma on syöpynt radikaalivasemmistoon ja moni puolueista on suljettu lainsäädäntötyön ulkopuolelle. Lisäksi niillä on sekalainen joukko sosiaalipopulistisia kilpailijoita.

Heikkous on merkittävä, sillä mitä useampi Itä-Euroopan maista on liittynyt EU:in, sitä voimattomammaksi radikaalivasemmisto on käynyt.

Koska vuoden 1968 merkitykset lännessä ja idässä eroavat toisistaan valtavasti, idän vasemmistopuolueet ovat huomattavasti vähemmän post-materialismiin ja post-leniniläisyyten sitoutuneita kuin lännen. Seurauksena kulttuurinen ja ideologinen rakoilu jo valmiiksi heterogeenisessä Euroopan radikaalivasemmistossa lisääntyy. Eivätkä ratkaisut nytkään ole ilmeisiä, ja kenties ainoastaan aika voi tuoda muutoksen. On kuitenkin todennäköistä, että vasemmistopuolueet voivat menestyä idässä ainoastaan kansallisspesifimmin, jälkikommunistisemmin ja jopa populistisemmin sanankäntein kuin tähän saakka.

Juuri perustettu Kroatian työväenpuolue (*Hrvatski laburisti - Stranka rada*), joka sai vuoden 2011 vaaleissa 5,2 prosenttia äänistä, voi olla merkki siitä, että Itä-Eurooppaan on lopultakin muodostumassa kansallisesti aito vasemmisto.

Tulevaisuudennäkymän puuttuminen. Nykyistä radikaalivasemmistoa heikentää epäilemättä eniten nyky-Eurooppaan sopivan, selkeän tulevaisuudennäkymän puuttuminen. Suuri syy siihen on "ainoa-vaihtoehto"-tarinan vallitsevuus. Huolimatta uusliberalismin ilmeisestä kriisistä, valtaosa eurooppalaisesta poliittisesta, taloudellisesta ja mediaeliitistä näyttää uskovan, että uusliberaalin konsensuksen perinpohjainen muutos on mahdoton ja vasemmistopuolueet ovat vaarallisia ja vastuuttomia populistieja/ekstremistejä.

Esimerkiksi se, miten vuonna 2012 monet artikkelit ja ohjelmat mediassa kuvasivat Hollannin sosialistista puoluetta "äärivasemmistolaiseksi" osoittaa, kuinka äärimmäisen kapeat toimintamahdollisuudet julkisuus tarjoaa. Tosiasiassa SP on muuttanut politiikkaansa siten, että se ei juuri poikkea maltillisen euroskeptisestä sosialidemokraattisesta puolueesta. Syrizan johtaja Alexis Tsiprasta puolestaan on kuvattu "Euroopan vaarallisimmaksi mieheksi".

On epäilemättä oikeutettua kysyä, miten radikaalivasemmiston esittämät, periaatteessa keynesiläiset ratkaisut voisivat toimia globaalien rahavirtojen maailmassa. Radikaalivasemmistolla on harvoin ollut kysymykseen johdonmukaista vastausta, mutta on myös syytä kysyä, pitäisikö sen ehdotukset ottaa radikaaliin uudelleenharkintaan nyt, kun uusliberalismi on menettänyt niin paljon uskottavuudestaan.

Lopputuloksena joka tapauksessa on, että vasemmiston kokonaisuutena, ei vain radikaalivasemmiston,

on vaikea osoittaa uskottavuuttaan talouskysymyksissä. Jotkut analytytikot väittävät, että on normaalia, että oikeisto hyötyy talouskriiseistä eniten: niiden aikana äänestäjistä tulee kriisitietoisia ja he keskittyvät enemmän rauhoitteluun kuin radikalismiin.²³ Toisten mielestä oikeisto on perinteisesti vedonnut ihmisten tunteisiin kriisiaikana paremmin kuin vasemmisto.²⁴ Oli miten oli, vallitsevan kriisin luonne on voimistanut vasemmiston oletettua taloudellista heikkoutta.

Kriisin juuret ovat yksityissektorin vastuuttomuudessa, mutta sen tulos on ennennäkemätön valtionvelka. Se tekee valtion menoja ja väliintuloja lisäävien keynesiläisten ohjelmien ajamisen vaikeaksi. Eikä vasemmiston asiaa varmastikaan ole ajanut se, että joissain kriisistä pahiten kärsivissä maissa (Kreikka, Portugali, Espanja) valtaa on pitänyt keskustavasemmistolainen hallitus ja vallanpitäjien vastustaminen on nostanut oikeiston takaisin valtaan.

Toisin kuin usein väitetään, radikaalivasemmistolta ei puutu ideoita tai käytännöllisiä ratkaisuja. Sillä on niitä paljon, esimerkiksi osallistava budjetointi ja paikallisdemokratia, joita on kehitelty muun muassa Latinalaisessa Amerikassa ja Islannissa. Tobinin vero, jota radikaalivasemmisto markkinoi kenties eniten, on nyttemmin eurooppalaisten poliitikkojen valtavirta-ajat-

---

²³ Andrew Gamble, *The Spectre at the Feast: Capitalist Crisis and the Politics of Recession*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009, s. 112.

²⁴ George Lakoff, Howard Dean, ja Don Hazen, *Don't Think of an Elephant!: Know Your Values and Frame the Debate--The Essential Guide for Progressives*, Vermont, Chelsea Green, 2004.

telua. Vasemmistopuolueet itse kamppailevat edelleen tehdäkseen asemansa näkyväksi. Selvin todiste saatiin 2011, kun Kyproksen AKEL – tuolloin johtava hallituspuolue – omaksui mukisematta EU:n taloussopimuksen, joka säättää rangaistuksia, jos valtion budjettialijäämä on suurempi kuin 3 prosenttia.

Ylipäättään radikaalivasemmistolta puuttuu ”suuri kertomus” nyt, kun valtaosalle puolueista se ei enää ole kommunismi missään mielessä. Vasemmistopuolueet epäonnistuvat usein perusviestinsä lähettämisen tavalla, joka saisi vastakaikua maahanmuuttovastaisuuden tai ympäristönsuojelun tavoin, ja menettävät siksi aatteellista ja äänestäjien kannatusta oikeistolle ja vihreille.

Radikaalivasemmisto nähdään usein liian nostalgisena ja miesten johtamana. Se tosiasia, että moni sen talouteen liittyvistä perusviesteistä on osoittautunut todeksi ei ole vielä tuonut minkäänlaista hyötyä. Puolueet kärsivätkin Cassandra-kompleksista. Kuten Euroopan vasemmistopuolueen johtaja Lothar Bisky totesi: ”Kukaan ei äänestä sinua siksi, että olit oikeassa alusta asti”.²⁵

Vasemmistopuolueiden viestiä heikentää entisestään punapesu eli se, että muut puolueet ovat omineet niiltä

---

²⁵ Lothar Bisky, 'European Parliament Elections: Ambivalent Results for the Left', Transform! European Network for Alternative Thinking and Political Dialogue, 2009, <http://transform-network.net/journal/issue-052009/news/detail/Journal/european-parliament-elections-ambivalent-results-for-the-left.html>.

sloganeita ja ideoita. Niin olisi tuskin voinut käydä neuvostoajana.

Vuodesta 2008 lähtien oikeisto on antanut ”verbaalista tukea” vasemmiston agendalle. Euroopan avainpäättäjät, kuten Nicolas Sarkozy ja Angela Merkel – samaan aikaan, kun vaativat säästöjä – moittivat uusliberalismia ja olivat etunenässä esittämässä markkinoiden suurempaa säätelyä.

Vihreiden ja sosialidemokraattien uusliberalismiin kohdistama kritiikki on lisääntynyt ja radikaalien oikeistopuolueiden, kuten Jobbikin ja Perussuomalaisen, hyvinvointisovinistinen retoriikka on korostunut.

Uudet, Piraattipuolueen ja Italian Viiden tähden (MoVimento 5 Stelle) kaltaiset liikkeet voivat eliitin vastaisella retoriikallaan, ”ei vasemmistoa, eikä oikeistoa” -imagollaan ja sosiaalisen median hallinnallaan vedota (vaikka kenties vain tilapäisesti) nuoriin, järjestelmävastaisiin äänestäjiin, joiden silmissä puolueet yleensä ja vasemmistopuolueet erityisesti ovat antiikkisia järjestöjä.

Mitä tapahtuu, jos säästäväisyysohjelmat epäonnistuvat ja eurooppalaiset taloudet juuttuvat pitkäaikaiseen matalan kasvun ja korkean työttömyyden noidankehään? Eurooppa-potilaan parantaminen – tappamisen sijaan – ei näytä säästäväisyyslääkkeillä onnistuvan. Nähtäväksi jää, kerääkö suurimman hyödyn tilanteesta radikaalivasemmisto, radikaalioikeisto, vihreät vai uudet yhden asian protestiliikkeet.

Johtopäätökset

Euroopan radikaalivasemmisto on tullut jäädäkseen. Se potee selviä ja sitkeitä heikkouksia – se on aliedustettu Itä-Euroopassa ja joissain yksittäisissä maissa, ja kommunistit ovat Kyprosta ja Moldovaa lukuun ottamatta kyvyttömiä hankkimaan takaisin aiempaa tukeaan. Suurimmassa osassa Euroopan maita radikaalivasemmisto on kuitenkin onnistunut vakiinnuttamaan asemansa 1989 jälkeen. Siitä on monessa tapauksessa tullut valtavirran sosialidemokraattien päähaastaja politiikassa ja vaaleissa.

Joka tapauksessa radikaalivasemmisto on nyt kotoperäinen ilmiö, joka ei ole riippuvainen Neuvostoliiton tuesta. Monissa maissa, kuten Islannissa ja Kyproksessa, se on vaaleissa vahvoilla. Vasemmistopuolueet ovat myös hiljakkoin osallistuneet hallitukseen viidessä Euroopan maassa. Muutamissa muissa maissa osallistuminen keskipitkällä aikajaksolla on varmasti mahdollista. Kaiken kaikkiaan radikaalivasemmisto on eurooppalaisena puolueperheenä entistä itsevarmempi, koordinoitumpi ja kiinteämpi, ja sen mahdollisuudet vaaleissa ovat jotakuinkin samat kuin vihreillä ja radikaalioikeistolla.

Menestyneimmät vasemmistopuolueet ovat käyneet läpi merkittävän ideologisen ja strategisen kehityksen, ne ovat selviytyneet sisäisestä dogmaattisuu-

desta ja niillä on pragmaattinen, karismaattinen johto. Ne keskittyvät käytännölliseen kampanjointiin yhteistyössä ulkoparlamentaaristen toimijoiden ja globaalin oikeusliikkeen kanssa.

Monista on tullut pysyviä toimijoita puoluejärjestelmässä ja kasvavassa määrin myös hallituksessa, ja sellaisina poliittisten eliittien on ollut pakko ottaa ne huomioon. Ne ovat voineet vaikuttaa poliittiseen ilmastoon ja eräät niiden pitkään ajamista asioista ovat imeytyneet politiikan valtavirtaan.

Vasemmistopuolueiden ongelmia ei ole syytä vähätellä, eikä kaikenkattaneesta 1990-luvun alun kriisistä ole selvitty. Heikot puolueet – ja niitä on monta – ovat edelleen jumissa vanhoissa sisäisissä kiistoissa ja oppiriidoissa. Ne vastustavat hallitukseen kuulumista ideologisista syistä ja niiden väki on ikääntynyttä ja konservatiivista.

Sama koskee kaikkia vasemmistopuolueiden alatyyppejä, mutta ennen kaikkea kommunisteja. Lisäksi monissa maissa vasemmistopuolueet ovat kaukana dynaamisesta – konservatiivisten kommunistien vakaus on erityisen harhaanjohtavaa. Tosiasiassa ne ovat suhteellisen marginalisoituneita ja niiden tukijoukot vanhenevat.

Ei-kommunistit kohtaavat suurimmat ongelmansa yrittäessään erottua sosialidemokraateista ja pyrkiesään selviytymään hallituksessa tekemistään kompromisseista. Kaikki radikaalit vasemmistopuolueet kilpailevat vihreiden, elpyvän radikaalin oikeiston ja

uusien vapaiden liikkeiden kanssa. Keskeinen strateginen ongelma on siirtyminen tutusta keynesiläisen hyvinvointivaltion puolustamisesta proaktiivisempaan suuntaan ja kapitalismin strategiseen muuttamiseen.

Tosiasiassa kyseessä on vanha dilemma, mutta meillä on olevan kriisin vuoksi se on ajankohtaisempi kuin koskaan. Radikaalin vasemmiston mahdollisuudet ovat nyt paremmat kuin sukupolven tai useampaan. Se antaa toivoa.

Jos nykyiset kansalliset ja EU:n eliitit voisivat hävittää yleisen näkemyksen, jonka mukaan ne ovat kasvavassa määrin haluttomia ja kyvyttömiä poistamaan sosiaalista ja taloudellista huono-osaisuutta ja lisääntyvää eriarvoisuutta samoin kuin puolustamaan kansalaisia markkinavetoista globalisaatiota vastaan, niin radikaalivasemmistoa ei kenties olisi olemassa.

Mutta kriisi on toistaiseksi saanut aikaan jokseenkin päinvastaisen kehityksen: epätasa-arvoista uusliberaalia kapitalismia on edistetty enemmän kuin koskaan ennen ja samaan aikaan on toteutettu käytännössä uusliberalismin innoittamaa niukkuuspolitiikkaa. Ei ole vaikea nähdä, että vaarallinen yhdistelmä nostattaa järjestelmänvastaisia tunteita muuallakin kuin Etelä-Euroopan niin sanotuissa PIGS-maissa (Portugali, Italia, Kreikka, Espanja). Niiden seurauksia ei voi tietää ennakkoon, eikä suotuisaa lopputulosta voi taata. Mutta ne voivat vahingoittaa uusliberalismia pysyvästi ja antaa mahdollisuuksia vasemmistijohtoiselle politiikalle edistää perinteisempiä valtiojohtoisia kasvustra-

tegioita. Jos näin käy, niin radikaalivasemmistolla on ensimmäistä kertaa kymmeneen vuosiin koko maailma voitettavanaan.

Vastavoimana edelliselle toimii se, että suurin osa vasemmistopuolueista on edelleen pieniä ja hädin tuskin oman välittömän ympäristönsä herroja. Kreikka on poikkeus, mutta ainoastaan nopea romahdus talous- ja puoluejärjestelmässä antaisi muille mahdollisuuksia dramaattiseen kasvuun. Niinpä siellä, missä vasemmistopuolueet ovat vakiintuneet, ne voivat hyvinkin kasvaa, mutta siellä missä ne ovat pieniä, ne todennäköisesti myös jäävät sellaisiksi. Siellä, missä niitä ei ole, on tuskin luvassa suuria läpimurtoja.

Todennäköisin keskipitkän ajan näkymä ei siis ole ”suuri harppaus eteenpäin”, vaan sen sijaan monta pientä vauvan askelta. Mutta Euroopan eliittien on syytä olla varuillaan: vauvatkin oppivat lopulta juoksemaan.

Lisää lukemista:

BALE, T. ja **DUNPHY, R.** (2011), "In from the cold? Left parties and government involvement since 1989", *Comparative European Politics*, 9(3), ss. 269–291.

BOTELLA, J. ja **RAMIRO, L.** (toim.) (2003), *The Crisis of Communism and Party Change: The Evolution of West European Communist and post-Communist Parties*, Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials.

BOZÓKI, A. ja **ISHIYAMA, J.T.** (toim.) (2002), *The Communist Successor Parties of Central and Eastern Europe*, Armonk, M.E. Sharpe.

CHARALAMBOUS, G. (2013), *European Integration and the Communist Dilemma*, Farnham, Ashgate.

DUNPHY, R. (2004), *Contesting Capitalism?: Left Parties and European Integration*, Manchester, Manchester University Press.

DUNPHY, R. ja **MARCH, L.** (2013), 'Seven Year Itch? The European Left Party: Struggling to Transform the European Union', *Perspectives on European Politics and Society*, forthcoming.

GRZYMALA-BUSSE, A. (2002), *Redeeming the Communist Past: The Regeneration of Communist Parties in East Central Europe*, Cambridge: Cambridge University Press.

HILDEBRANDT, C. ja **DAIBER, B.** (2009), *The Left in Europe: Political Parties and Party Alliances between Norway and Turkey*, Brussels: Rosa-Luxemburg-Foundation.

DAIBER, B., HILDEBRANDT, C. ja STRIETHORST, A. (2012), *From Revolution to Coalition – Radical Left Parties in Europe*, Berlin: Rosa-Luxemburg-Foundation.

HUDSON, K. (2000), *European Communism since 1989: Towards a New European Left?* Basingstoke. Macmillan.

HUDSON, K. (2012), *The New European Left: A Socialism for the Twenty-First Century?* Basingstoke: Palgrave Macmillan.

MARCH, L. (2011), *Radical Left Parties in Contemporary Europe*, Abingdon, Routledge.

MARCH, L. ja MUDDE, C. (2005) "What's left of the radical left? The European radical left after 1989: Decline and mutation", *Comparative European Politics* 3, ss. 23–49.

OLSEN, J., KOSS, M. ja HOUGH, D. (toim.) (2010), *Left Parties in National Governments*, Basingstoke, Palgrave Macmillan.

Euroopan radikaali vasemmisto -kirjassa Luke March luo katsauksen merkittäviin eurooppalaisiin radikaaleihin vasemmistopuolueisiin, niiden ideologisiin näkemyksiin, kannattajiin ja vaalimenestykseen. Hän tarkastelee myös puolueiden yhteyksiä yhteiskunnallisiin liikkeisiin, niiden politiikan vaikuttavuutta ja reaktioita vuoden 2008 talouskriisiin.

Toistaiseksi vasemmistopuolueet eivät ole onnistuneet hyödyntämään taloudellisesti suotuisia olosuhteita. Euroopan nykyisessä sosioekonomisessa ja poliittisessä ilmastossa radikaalivasemmistolla on mahdollisuus kasvattaa vetovoimaansa, mutta sillä on myös vakavasti otettavia haastajia niin vihreissä kuin radikaaleissa oikeistopuolueissakin.

Luke March on Neuvostoliiton ja Neuvostoliiton jälkeisen politiikan vanhempi lehtori Edinburghin yliopistossa, Skotlannissa. Hän on kirjoittanut muun muassa kirjat *Radical Left Parties in Europe* (2011) ja *The Communist Party in Post-Soviet Russia* (2002). Tutkimustyössä hänen kiinnostuksen kohteitaan ovat Neuvostoliiton jälkeiset poliittiset puolueet, venäläinen nationalismi, Euroopan radikaali vasemmisto, populismi ja kommunismi.